23րդ ՏԱՐԻ 23me année Թիւ № 6343 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 4 Décembre 1906 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ՇէՎՎԱԼ 1324 23րդ ՏԱՐԻ 23me année Թիւ № 6343

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ" ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ 80 Ղրշ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 35 Ֆրք.
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
20 հատ 1 ղրուշնոց փուլ
1 մեճ.ի հաշուով կ'ընդունուի

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

اره ولك
درسعادتده غلطه ده اره ولك غزته سی اداره خانه سی

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

10 PARAS

ԿԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ԱՆՀԵՏԱՑՈՂ ՏԻՊԱՐՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Սպառելու վրայ եղող կանացի տիպարներէն շատ կան տակաւին Գերմանիոյ մէջ։ Կանացի հարցն է որ կին կոչուած տեսակին մէջ շատ նոր տիպարներ ստեղծած է մէկ կողմէն, և միւս կողմէն ալ աւլած տարած է շատ մը հին կնոջ տիպարներ։ Այս բանը չգիտցուիր թէ յօգո՞ւտ թէ ի վնաս ընդհանուրին պատահած է։

Արդի ժամանակը բժշկուհիներու, տոմարակալուհիներու, հեռագրատան կին պաշտօնեաներու, մեքենայով գիր գրողներու և գրասենեակի մէջ ծառայողներու, վերջապէս իր ապրուստը շահող կիներու շրջանն է։ Ասկից յիսուն կամ երեսուն տարի առաջ, կանացի այս բոլոր տիպարները տակաւին գոյութիւն չունէին։ Տարակոյս չկայ որ այս գոյութիւն չունեցող տիպարներուն տեղ կանացի ուրիշներ կային, և այսօր ատոնց վրայ խօսիլ է մեր միտքը։

Այսօրուան աղջիկ մը չի սպասեր որ «մէկը» գայ ձեռքը խնդրէ, — գոնէ այն կերպով չը սպասեր ինչպէս մեր մայրերը կամ մեր մեծ մայրերը կ'ընէին։ Այսօրուան աղջիկ մը իր կոչումը ունի։ Եթէ գայ այն «մէկը», աւելի՛ աղէկ. իսկ եթէ չգայ, — այս գաղափարին հետ առաջին անգամ դժուարաւ կարելի է հաշտուիլ, — այն ատեն աղջիկ մը ինչո՞ւ ինքզինքը աշխարհի վրայ իբր աւելորդ կարասի մը նկատէ։ Աշխարհիս վրայ ամէն մարդ կրնայ իր գործունէութեան շրջանակը ունենալ և ատով ուրախութիւններ և գոհացումներ զգալ։

Առանձին կնոջ մը համար այս բոլորը մեծ յառաջդիմութիւն մըն է դէպի լաւը. ընտանիքը սակայն ատով այնպիսի ձեւ մը առած է որ ասկից տակաւին քսան-երեսուն տարի առաջ այնքան անհրաժեշտ նկատուած տան անդամը, «մօրքոյրը» ա՛լ գոյութիւն չունի այսօր։

Քսաներորդ դարը ա՛լ տեղ չունի ընտանիքներու մէջ «մօրքոյր» կոչուած տիպարին համար. կրնայ ըլլալ որ աստին այդ տիպարէն սակաւաթիւ օրինակներ մնացած ըլլան, սակայն ընդհանուր առմա՛մբ կանացի այդ տեսակը հատած է։

«Մօրքոյրը» բուն մօրաքոյրէն տարբեր բան մըն է։ Բուն մօրաքոյրը ընտանիքին մէկ անդամն է, որ պէտք չունի ինքզինքը ընտանիքին հոգերովը շատ զբաղեցնելու, մինչդեռ «մօրքոյրը» ատոր հակառակը եղած է, և աւելի նուաստ բան մը համարուած է ժամանակին։ Մօրաքոյր մը յաճախ չափազանց մանրակրկիտ աչքեր և չափազանց կծու լեզու մը կ'ունենար, մինչդեռ «մօրքոյր» մը այդ համարձակութիւնը չէր կրնար ունենալ, քանի որ ընտանիքին կապուած էր միայն անով որ ընտանիքին «մօրքոյրն» էր։

Հին «մօրքոյրը» միշտ ընտանիքին մօրը ամուրի մնացած բարեկամուհիներէն կ'ըլլար, երբեմն ալ քոյրերուն շարքին մէջէն մէկը։ Քիչ անգամ կը պատահէր որ «մօրքոյրը» հարուստ ըլլար, որովհետեւ եթէ հարուստ ըլլար՝ «մօրքրոջ» դիրք չպիտի ուզէր ստանձնել ընտանիքին մէջ, որովհետեւ ժամանակով ալ հարուստ աղջիկները դիւրաւ կ'ամուսնանային, և նոյն իսկ եթէ չամուսնանային, պարզապէս իրենք չփափաքելով այդ բանին, այն ատեն միջոցը կը գտնէին իրենց կեանքը տարբեր եղանակով մը զուարթացնելու։

«Մօրքրոջ» տիպարը ընտանիքներու մէջ ե՞րբ սկսած է իր գործունէութիւնը։ Այս հարցման դժուար է պատասխանել։ Պարզապէս ծնունդ առաւ «մօրքոյրը». ինչպէս ուրիշ ամէն բան, կրնանք ըսել թէ «մօրքոյրը» գերման նահապետական ընտանիքին հետ արդէն գոյութիւն ունէր։

«Մօրքոյրը» ուղղակի տանը մէջ չէր ապրեր, սակայն շաբթուան մէջ իրեն որոշ օրերը ունէր, մանաւանդ կիրակի և տօն օրերը իրն էին և առանց իրեն ընտանիքը ամբողջ չպիտի ըլլար. գոնէ տղոց համար այս այսպէս էր։

Աստուա՛ծ իմ, ինչ չէր «մօրքոյրը» տղոց համար։ Բովանդակ մայրական սէրը, որ միջոցը չունէր իր սեփական զաւակներուն տալու, ամբողջովին տան տղոցը կը նուիրուէր։ Եւ տղաք շատ աղէկ գիտէին այս բանը և մեծապէս կ'օգտուէին անկէ։

Մեծերն ալ գիտէին, թէ ինչ օգտակար կրնային մօրքոյրէն քաղել, ամէնէն առաջ մայրը։ Ո՞վ պիտի կենար տղոց քով եթէ մայրիկը թատրոն երթար կամ ուզէր երեկոյթի մը ներկայ գտնուիլ։ Բնական է որ «մօրքոյրը»։ Ո՞վ կը պահէր տանը եթէ ընտանիքը ճամբորդութիւն մը կատարէր, ո՞վ ծաղիկներուն ջուրը կուտար, ո՞վ կը խնամէր տան կատուն, շունը, բնական է միշտ «մօրքոյրը»։

Եւ ո՞վ տանը մէջ խելօքն կը գտնուէր, եթէ հիւանդութիւն մը պատահէր, ո՞վ կ'օգնէր մայրիկին, տղաքը խնամելու գործին մէջ, կամ ո՞վ մօրը տեղը պիտի անցնէր եթէ ժամկոչ աղբարը մայրիկին պզտիկ մը բերած ըլլար խորանին ետեւէն։ Նորէ՛ն մօրքոյրը։ Եւ ընտանիքին հայրն ալ գիտէր գնահատել ընտանիքին այս գանձը։

Այո՛, ո՛վ դուք սիրելի բարի հին մօրքոյրներ, ով որ ձեր բրածներուն ծանօթացած է, բնաւ չպիտի նայի այս օրուան սերունդին վրայ, որ ձեր մասին բան մը չի գիտեր ալ։

«Մօրքոյրը» իր բանաստեղծն ալ գտած է յանձին Թէոտոռ Ֆոնդանի, որ առաջնակարգ գրագէտ մըն է։ Ֆոնդանի վէպերուն մէջ կը հանդիպինք «մօրքրոջ» տիպարին, իր ամէն ձեւերուն ներքեւ։

⁂

Գերման ընկերութեան մէջ այսօր «մօրքրոջ» տիպարին հետ ուրիշ կնոջական տիպար մըն ալ կորսուած է, այսինքն «տարիքը առած աղջիկը»։

Տարիքը առած ըլլալու տեսակէտով այդ աղջիկը այսօր ալ կայ, սակայն իր նկարագիրը բոլորովին փոխուած է։ Հին օրերու «պառաւ աղջիկը» երեսուն տարեկանէն առաջուընէ սկսելով, արդէն տխուր տիպար մը կը ներկայացնէր։ «Տունը մնացած»ին բուն պատկերն էր և վերին աստիճանի մելամաղձոտ վիճակի մը մէջ կեանքին օրերը կ'անցընէր։ Երիտասարդ աղջիկներէ չէր սիրուեր, որովհետեւ «այնքա՛ն տարիքը առած է»։ Դեռատի կիները անոր հետ տեսակ մը ներողամիտ ոգիով կը վարուէին, պարզապէս գթալով անոր վրայ, սակայն հետը շատ չէին մտերմանար, որովհետեւ վերջապէս դեռ աղջիկ էր։ Իր ներկայութեան ամէն ոք կը նեղուէր, որովհետեւ կարելի չէր ամէն ուզուած բանի վրայ խօսիլ։

Այսօրուան պառաւ աղջիկ մը ինք անձամբ ամէն բանի վրայ կը խօսի. այլեւս տարիքը առած աղջիկ մը չէ ան, այլ հասունցած կին մը և կը վայելէ բոլոր այն իրաւունքները զորս ամուսնացեալ կիները ունին։ Ժամանակաւ կը խնդային պառաւ աղջկան վրայ եթէ պարել կամ չմշկել ուզէր։ Այսօրուան պառաւ աղջիկ մը կը պարէ, մարմնամարզ կ'ընէ, կը լողայ, թիավարութիւն կ'ընէ, և մարդ բան մը չըսեր։ Պառաւ աղջիկ մը ազատ է սպիտակ շրջազգեստ ալ հագնելու, (եթէ իրեն վայլէ) և վարդերով զարդարուած գլխարկներ գնելու. այնքան ազատ է սիրուն և չիք զարդարանքներ ընելու, ինչպէս որ և է կին, առանց տեղի տալու որ ուրիշներ այդ բանին համար զինքը բամբասեն։

⁂

Ուրիշ կորսուելու վրայ եղող կանացի տիպարներ ալ կան դեռ, որոնց մասին կ'ուզեմ խօսիլ։

Ասոնք ընտանիքի աղջիկները և ընտանիքի մայրերը կային։ Այսօր պզտիկ քաղաքներու մէջ այդ տիպարներէն տակաւին կը գտնուին, իսկ Պերլինի մէջ արդէն սպառելու վրայ են։ Պերլինի կեանքը, կիներու մասնաւոր սերունդի մը ծնունդ տուած է, որ գաւառներու մէջ գտնուածին բնաւ չի նմանիր։ Պերլինի կեանքին մէջ, ընտանիքի այն աղջիկը որ առանց հայրիկին և առանց մայրիկին տեղ մը չէր երթար, այսօր բնաւ գոյութիւն չունի։ Պերլինցի աղջիկը պէտք է որ առտուն կանուխ դուրս ելլէ կեանքի պայքարը մղելու, ըլլա՛յ դրամ շահելու համար, ըլլա՛յ իբր ուսանողուհի։ Ասով աղջիկ մը առջի օրէն ընտանեկան կեանքի անկախութիւն մը ձեռք կ'անցընէ, ինքն իր գլխուն բարեկամութիւններ կը հաստատէ և ուզածին պէս, առանց հայրիկին կամ մայրիկին՝ ուզած տեղը կ'երթայ և ուզածը կ'ընէ։ Միայն Պերլինի արեւմտեան թաղերուն մէջ է որ մէկ քանի հատ թերեւս գտնուին, հին «ընտանիքի աղջկան» տիպարէն։

Իսկ ընտանիքի մայրի՞կը։ Ո՞ւր է անիկա այսօր, քաջասիրտ և արի ընտանիքի մայրիկը որ ընտանեկան յարկէն դուրս ուրիշ ոչ մէկ բանի ճաշակը ունէր։ Ընտանիքի մայրիկը իբր բնական բան մը կ'ընդունէր եթէ իր սիրելի ամուսինը իրիկունները գարեջրատուն երթար, և երբեք մտքէն չէր անցըներ որ ինքն ալ անոր ընկերանայ. քաղաքական կեանքը իրեն համար առասպելական բան մըն էր, որուն համար երբեք շահագրգռութիւն ցոյց չէր տար, ինչպէս և ամէն բանի համար որ մաս չէր կազմեր խոհանոցին և տղոց խնամքին։

Ընտանիքի մայրիկին այս հին տիպարն ալ սպառելու մօտ է։ Պէտք չունինք անոր ետեւէն արցունքներ թափելու։ Իր ընդհանուր գիծերուն մէջ թէեւ աղէկ էր ան, սակայն երբ քիչ մը մանրամասնութեան մտնենք, կը տեսնենք որ ձանձրալի և ձգձգուկ կնիկ մըն էր։ Արդի կինը, իր շահերու մեծ շրջանակովը անհամեմատ աւելի բարձր է ատենօք եղածէն, թէեւ անոր պէս ձեռքովը բանջարեղէնները չը ստկէ, գուլպաները չկարկտէ և նմանօրինակ ուրիշ աշխատութիւններ չկատարէ։

Կայ անգլին ուրիշ կնոջական տիպար մըն ալ, այն որ մեր ընտանեկան յարկերը հանգստաւէտ և հաճելի դարձնելու կոչուած է, կամ պարտաւոր է դարձնել, սպասուհին, տանտիկնոջ օգնական կինը, կար կարող աղջիկը են. ասոնց տիպարը որչա՛փ փոխուած է վերջին 50—60 տարուան ընթացքին։ Ո՞ւր է տղաքը նայող ծեր կինը, տղաքը խնամող աղջիկը, որոնք տան մէջ կը մնային, նոյն իսկ տղոց մեծնալէն վերջն ալ։ Ո՞ւր է այն ատենուան խոհարարուհին, որուն «նազ»երուն սիրով կը համբերէին, որովհետեւ աղէկ խոհարարուհի մը և բարի կնիկ մըն էր, զոր իր տէրերը կ'ամուսնացնէին և որ ամուսնանալէն վերջն ալ նորէն կուգար իր հին տէրերուն ծառայել։ Ո՞ւր է վերջապէս երբեմնի կար կարող կինը կամ աղջիկը, զոր կարելի էր ուզուած ատեն տուն կանչել երբ մարդու պէտք ըլլար, որ մանաւանդ շատ հիւրեր եկած ատենը խոհանոցի և սպասարկութեան աշխատութիւններուն կ'օգնէր, որ տանտիկնոջ կամ օրիորդին հագուելուն սիրտ կը հասցնէր, եթէ պարահանդէսի մը հրաւիրուած ըլլային. նմանապէս հո՛ն էր ան երբ ընտանիքին մէջ հիւանդութիւն մը պատահէր, կամ երբոր ճամբորդութեան մը պատճառաւ հարկ ըլլար տանտիկնոջ տեղը մէկը գտնել։

Ասոնք ամէնքն ալ կորսուած են ա՛լ, կորսուա՛ծ։

ՏՈՒՌՈԹԷԱ ԿԷՕՊԵԼԷՌ

ԿԵԱՆՔԸ ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻՆԵՐԸ

Դերասանուհիները կ'ամուսնանան ու անձնասպան կ'ըլլան իրարու ետեւէ։ Ահա օրուան շահեկան լուրը։ Տիկին Քալվէ իր հիանալի ձայնով կը հմայէ և կոյր սէր մը կը ներշնչէ, այնպէս որ գործը բանաստեղծական առասպելի մը հանգամանք կ'առնէ, որուն վրայ թերեւս օպերա մը յօրինեն ապագային։ Օրիորդ Ռիթթեր, նիւթական անձկութեան մատնուած Պերլինի մէջ, հրացանի հարուած մը ուղղելով սրտին, անձնասպան կ'ըլլայ։ Իսկ Տիկին Լէա տ'Ասքօ, որ Լաքրամժի կամակէր եղած է, հրացանով անձնասպան կ'ըլլայ Միջերկրականի եզերքը։ Դրամի շուրջը գործող տագնապներ և սիրային վէպեր. ահա ատոնցմէ մէկը՝ որուն շուրջը կը դառնան բեմական կեանքի հետեւանքները։

Լէա տ'Ասքօ շատ գեղանի դերասանուհի մըն էր, ծիծաղկոտ ու սրտագրաւ, երբ բեմին վրայ երեւան ելլէր զուարթ ու ճաճանչաւէտ դէմքով մը։ Վարիէթէի թատրոնը լուսաւորեց իր ժպիտով։ Բարիզի այդ աղուոր աղջիկը իբր բեմական յարդարիչ ալ ունէր իր արժանիքը, թէեւ անխնայ ատուած։ Յետոյ Լէա կ'անհետանայ, ո՛չ միայն թատրոն մը վարելէ յետոյ, այլեւ կենդանաբանական պարտէզ ու պրըթոննեան ագարակ մը կամ զուիցերիական գիւղ մը։

Մարդ մտովի կը հարցնէ թէ ի՞նչ կ'ըլլան և ի՞նչպէս կը վերջացնեն իրենց կեանքը բոլոր այն նորաթուխ աղջիկները, որոնք իրիկուն մը բեմ կ'ելլեն, իրենցմով կը զբաղեցնեն բարիզեան քրոնիկագիրները, իրենց պատկերները հրատարակուած կը տեսնեն լրագիրներու առաջին էջին մէջ և ցուցադրուած ցուցափեղկերու առջեւ։ Եւ ահա, օրին մէկը, կ'անհետանան, չես գիտեր ո՛ւր կ'երթան, կ'ամուսնանան ազնուական մը կամ անծանօթ բարեկամի մը հետ, կամ անշուք կեանք մը կ'անցընեն եզերքի մէկ անկիւնը, իրենց ապրուստը դժուարաւ ճարելով գաւառական թատրոնի մը մէջ, և ջեռոցը տաքցնելու համար՝ գլխարկի խաւաքարտէ տուփերու մէջ դիզուած սիրային նամակները վառելով։ Անոնց հետքը կը կորսուի, այնքան ատեն ընդհանուրին հիացման արժանանալէ յետոյ։ Ցուցափեղկերուն մէջ ուրիշ սիրուն, թարմագեղ և ժպտուն դէմքեր կը յաջորդեն, նոր քարթ-բոսթալներու քովիկը։ Այդ երբեմնի դերասանուհիները [illegible] գաւառացիներուն կը պատմեն թէ իրենք արուեստական ինչ յաղթանակներ տարած են Բարիզեան այս ինչ կարեւոր թատրոնին մէջ։ Իսկ ամէնէն խոհական դերասանուհիները, պատրանքներու աշխարհը կատարած իրենց հեռաւոր ճամբորդութիւններէն դարձած, երազուն աղջիկներուն կ'ըսեն. «Զգուշացէ՛ք։ Մահացու վրէժխնդրութիւն մըն է բեմական կեանքը։ Ձեր թարթիչներն ու մատերը կ'այրէք բեմին աղեղնաձեւ լամբարներէն»։

Բայց մտիկ ընող չըլլար։ Կը ժպտին ու ցած ձայնով կը մրմնջեն. «Այդպէս կը խօսին, որովհետեւ իրենք պառաւած են ա՛լ եւս։ Ու առտուան մէկը, սիրուած և ծափահարուած անունը, որ այնքան նիւթ կը մատակարարէր քրոնիկագիրներուն, դարձեալ երեւան կուգայ լրագրական սիւնակներուն մէջ, այս անգամ սա մռայլ խորագրով. «Անձնասպանութիւն Օր. Ք…ի։»

Անձնասպանութիւնները բնաւ չեն ազդեր երազուն մտքերու վրայ, որոնք մոռցած խեղճ Ռիթթերի կամ Լէա տ'Ասքօյի դրամաթիք վախճանը, իրենց աչքին առջեւ կը բերեն Էմմա Քալվէն, որ զբօսանաւով կը ճամբորդէ, և Անթիկօն որ ոսկի ձայնովը կ'երգէ սիրային յանկերգ մը։

⁂

Թէնոր Քարուզօ փորձանքի կը հանդիպի Ատլանտեանի միւս կողմը։ Աշխարհահռչակ երգիչը կը գանգատի թէ ծաղրանքի առարկայ կը դառնայ։ Ու մելամաղձիկ կերպով կը խորհի օրերու և բաղդերու անկայունութեան վրայ։ Գրեթէ մէկ ամիս առաջ, Պ. Բօքլէն, պաշտօնական թուղթ մը ձեռքին մէջ, Պատուոյ Լէգէոնի կարմիր ժապաւէնը կը կախէր Թէնորին լանջքին վրայ, այդպէս շնորհակալութիւն յայտնելով Թոսթիի կամ Լէոնքավալլոյի ցոյցերգները երգած ըլլալուն համար ի նպաստ կարօտ դերասաններու սարքուած ներկայացման մէջ։ Յուզումէն գունատած, Քարուզօ կը խոնարհի հանդիսականներուն առջեւ, որոնք խանդավառ ծափահարութիւններ կ'ընեն։ Բաքխուհիներ, որոնք իրենց մանրիկ ձեռքերը իրարու կը զարնէին, համբոյրներ ղրկելու չպիտի քաշուէին մեծանուն Թէնորին։ Կ'անցնին օրեր ու Քարուզօ Ամերիկա կը գտնէ ինքզինքը։ Օրին մէկը կապիկները դիտելու կ'երթայ, որոնք բարոյագիտութեան խոժոռ ուսուցիչներ չեն կրնար ըլլալ բնաւ։ Ու Քարուզոյի չար բախտէն՝ հոն կը գտնուի Տիկին Կրահամ, որ Թէնորին կողմէ նախատուած կը համարէ ինքզինքը։ Եւ ահա Քարուզօ կը ձերբակալուի, ինչպէս կ'ըլլայ Իլ Թրովաթորէ օբերային մէջ։

Թրովաթորէն խաղալ իրական կեանքի մէջ՝ անհաճոյ պատահարութիւն մը կ'առթէ ճամբորդութեան ատեն։ Ամերիկացիները չեն ախորժիր սիրատոչոր անհատներէ և չարժուձեւերէ։ Վէրտի համոզմամբ դրած և Մանթուա դուքսին բերանը դրած է սա յանկերգը. «Կին փոփոխամիտ է» (Լատօննա է մօպիլէ…)

Տիկին Կրահամ կը մեղադրէ Թէնորը՝ պատշաճութեան օրէնքի հակառակ վարուած ըլլալուն համար իր նկատմամբ։ Թէնորը միամտօրէն կը կարծէր թէ յարգանքի պակասութիւն մը գործած պիտի ըլլար, եթէ հնամեծար վարմունք մը չունենար այդ Ամերիկուհիին հանդէպ։ Ժպիտը նախատինք է։ Կան պարկեշտ կիներ որոնք նախատինք չեն նկատեր ժպիտը։

Բայց Թէնորը զուարթ ու եռանդոտ մարդ մըն է, աղէկուկ ու հաճոյակատար տղայ մը։ Տօքթ. Թրօնշէն, եթէ ողջ ըլլար, աբբայի մը տուած խորհուրդը պիտի կրկնէր. «Պտտեցէ՛ք, ձի հեծէ՛ք, և երբ դէշ եղանակը գայ, անձամբ սղոցեցէ՛ք ձեր փայտը։ Ձմրան մէջ՝ աւելի լաւագոյն մարզանք մը չկայ ձեզի համար։»

Իսկ Քարուզօ պիտի սորվի թէ չի կրնար միշտ փայտ սղոցել և թէ իրաւունք ունի երբեմն երթալ դիտելու կապիկները։ Սակայն փորձառութիւնը ցոյց կուտայ թէ նոյնքան վտանգաւոր է կապիկներուն մօտենալ որքան կիներուն, պիտի աւելցնէր Նիչէ, Շօբէնհաուրէ յետոյ։

ԱՍՏԻ ԱՆԴԻ

ԴԵՐՁԱԿԻՆ ԵՐԱԶԸ. — Դերձակ մը օր մը երազին մէջ կը տեսնէ թէ իր գողցած կերպասներէն հաւաքածոյ մը կազմեր են և զինքը դժոխք կ'առաջնորդեն։ Դերձակը սոսկմամբ կ'արթննայ. այդ տեսիլքին ազդեցութեանը տակ կ'որոշէ որ երբ այլ եւս հագուստ շինելու համար կերպաս բերուի իրեն, կտոր չգողնայ. նաեւ նկատելով որ սովորութիւնը կարելի է իրեն մոռցնել տալ այդ երազը, աշակերտին կը պատուիրէ որ նոյն կարգի պարագայի մը մէջ զինքը զգուշացնէ «վարպե՛տ, հաւաքածոն յիշէ՛» ըսելով. Օր մը յաճախորդ մը խիստ մեծարժէք հնդկական կերպաս մը կը բերէ, հագուստ շինելու համար։ Դերձակը հիացումէն ոչ թէ երազը այլ ինքզինքն ալ կը մոռնայ։ Իսկոյն մկրատը ձեռք կ'առնէ և կտոր մը կտրելու կը ձեռնարկէ։ Աշակերտը, իր ստացած պատուէրին համաձայն, «վարպե՛տ, հաւաքածոն յիշէ՛» կ'ըսէ։ Դերձակը, առանց կարեւորութիւն տալու, «Լաւ, տեսած հաւաքածոյիս մէջ այս կերպասէն կտոր չկար» կը պատասխանէ։

ԴՐԱ՞Մ ԹԷ ԽՐԱՏ. — Զուարճախօս հարուստ անձ մը, իր գործակատարին գովելի մէկ գործէն գոհ մնացած, կ'ուզէ զայն վարձատրել ու կ'ըսէ. — «Ձեր այդ ծառայութեան փոխարէն երեսուն ոսկի՞ տամ ձեզի թէ երեք խրատներ։» Գործակատարը կը պատասխանէ թէ իր կարծիքով խրատներ աւելի արժէքաւոր են իրեն քան թէ դրամ մը որ կրնայ սպառիլ։ Տէրը կը յայտարարէ. — «Ուրեմն մտիկ ըրէ։ Առաջին խրատս սա է որ երբ հագուստդ հին ըլլայ, նոր կօշիկ մի՛ կրեր, վասն զի շատ անճոռնի բան մը կ'ըլլայ։» Գործակատարը կը պատասխանէ թէ այդ խրատը շատ սովորական բան մըն է, որովհետեւ ամէն ոք գիտէ։ Գործակատարը կը յարէ թէ այդքան անպէտ խօսքի մը համար տասը ոսկի կորսնցուցած է։ Տէրը կը շարունակէ պարզելով իր երկրորդ խրատը. «Երբ հոտաւէտ նիւթեր գործածես, միայն թաշկինակիդ քսէ և ոչ թէ երեսիդ. որովհետեւ շապիկին օձիքը պիտի աղտոտի։» Գործակատարը նորէն ցաւ կը

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (5)

ԺՈՐԺ ՕՀՆԷ

Գեղանի Կոմսուհիի Մը Արկածները

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԳԱՅԼԵՐՆ ՈՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

Ա.

ՔՐՈՒԱ-ՎԻԹՐԷԻ ՎԱԼՈՒԱՑԻՆ ՄԷՋ

Առաջ կոմսուհին գրեթէ ամէն օր դուրս կ'ելլէր, բացօթեայ կեանքի և բլուրներու ու անտառներու մէջ հեռաւոր պտոյտի սիրահար ըլլալուն. բայց հիմա դղեակը կը փակուէր, ստուերոտ պատշգամներէն և դղեակին միջնակայքէն չհեռանալով։ Կարծես թէ հոն իսկ ուր իր ամուսնոյն պաշտպանութեան տակ կը զգար ինքզինքը, հակառակ ամէն բանի, վտանգի տարտամ սոսկումն ունէր, որովհետեւ վախով կը յառաջանար մինչեւ գետակը։ Երկու-երեք անգամ երբ ջուրին եզերքը երեւցող աղօրեաներուն բարձր սիւնակերը, որ զինքը կը դիտէր, փութաց Ռուսաքօմաթի ապահով ապաստանարանը ուղղուիլ։

Նաթալի կը խորհէր.

—Իմ կասկածներս՝ կռահած է և պաշտպանողական դիրք մը կը բռնէ։

Այդ եղական կացութիւնը քանի մը շաբաթ տեւեց, ու Նաթալի չկրցաւ իր սպասած ապացոյցը ձեռք բերել։ Իր ամուսնոյն կողմէ եղած դիտողութիւններուն պատասխանելով Սիւզան կ'ըսէր թէ տկար կը զգար ինքզինքը։ Արդարեւ, հիւանդագին երեւոյթ մը ունէր կոմսուհին, և զարմանալի բան, ամէն անգամ որ իր վարած հանդարտիկ կեանքին վրայ բացատրութիւն կուտար, դիմագիծերը կ'այլայլուէին և անճառ ուրախութիւն մը կ'արտայայտուէր իր մանկունակ ու վճիտ աչքերուն մէջ։ Շրթունքները կը դողային, վախնալով որ գաղտնիք մը կը փախչէ բերնէն, վրդովելով կոմսին ուրախ սիրտը. յետոյ լուռ կը մնար, անտարակոյս խորհելով որ դեռ ատենը եկած չէր իր երջանկութիւնը հաղորդելու։

Ու Նաթալի, իր գաղափարին վրայ սեւեռած միտքը, կ'ըսէր ինքնիրեն.

—Աղէկ խայթեր ունի, որով ինքզինքը պիտի մատնէ ի վերջոյ։

Սերին ազդեցութիւն ձեռք բերած էր Ռուսաքօմաթի մէջ. հոն անցած դարձածը կը դիտէր ուշադրութեամբ և ծառաներուն վրայ հսկելով հանդերձ ինքզինքը սիրցնել կուտար անոնց։ Ո՛չ կոմսուհին և ո՛չ ալ իր ամուսինը կը նախանձէին այդ բանէն։ Այդ երկու պառաւական անձերը բնաւ խաբուած չըլլալով, չէին կրնար դիւրաւ տեսնել չարիքը։

—Զգենք որ ուզածը ընէ, կ'ըսէր Սիւզան։ Նաթալի հպարտ է և մեր տան մէջ ստորադաս դիրք մը ունենալ կը կարծէ։ Մեր կողմէ իրեն եղած բարիքը կ'ուզէ փոխարինել տան մէջ կատարած փութաջան ու հոգածու ծառայութիւններով։ Որքան շնորհապարտութիւն ցոյց տանք իրեն, այնքան իրեն հեշտ պիտի թուի ծառայութեանց մատուցումը։

Այսպէս՝ Նաթալի յամրաբար ձեռք կ'անցընէր հեղինակութիւնը, կոմսին ու կոմսուհիին թոյլատուութիւնէն օգտուելով։

Մարպլըրու երբեմն դղեակ կուգար։ Կոմսը ախորժ կը զգար աղօրեպանին վայելուչ կերպարանքէն, ողջոյն և թրթռուն խօսակցութիւններէն ու մտքին աշխուժութիւնէն։ Քանիցս իր սեղանը ընդունած էր զայն, որսորդութիւն կատարուած օրերու մէջ։

Ամէն անգամուն ալ այրին աչքէն չէր վրիպած այն բացայայտ նայուածքը զոր նախկին [illegible] կ'ուղղէր կոմսուհիին նուազուն դէմքին։ Ուստի առաջին քայլը ինք նետեց երջանկութեան մը հանդարտիկ ջուրերուն մէջ, զորս ո՛չ մէկ բան վրդոված էր մինչեւ այն ատեն։

Քոյր և եղբայր առանձին կը գտնուէին այդ օրը։ Մարպլըրու դեռ նոր մեկնած էր։ Ու կոմսուհին, որ աւելի տկար երեւոյթ մը ունենալ կը թուէր, իր յարկաբաժինը քաշուած էր ջղագրգիռ վիճակի մը մատնուած և աչքերը արտասուալից։

—Եղբա՛յր, քեզի երախտապարտ եմ, և այդ պատճառաւ է որ կ'ուզեմ հսկել քու անդորր ու երջանիկ կեանքիդ վրայ։ Ցանցաւոր պիտի նկատէի ինքզինքս, եթէ երբեք իմաց չտայի…

Հիւպէր վար դրաւ ձեռքի լրագիրը զոր կը կարդար։ Առանց զարմանքի չէ որ հարցուց.

—Ի՞նչ բան իմաց տալ։

—Սիւզանի հիւանդ ըլլալը։

—Արդարեւ, ատենէ մը ի վեր հիւանդ է, բայց մտահոգութիւն չեմ զգար այդ մասին։

—Մնաց որ, բարոյական հիւանդութիւն մըն ալ կրնայ ըլլալ։

—Ի՞նչ նշանակութիւն ունի ատիկա։

—Սա նշանակութիւնը որ կոյր ես դուն, եթէ երբեք տակաւին չես նշմարած որ Ժէրոմ Մարպլըրու դարպաս կ'ընէ կոմսուհիին…

—Շա՛տ լաւ. այդ մարդուն վրայ պէտք է արգահատիլ, ըսաւ կոմսը ծիծաղկոտ և արհամարհոտ շեշտով մը։

—Թերեւս, մրմնջեց Նաթալի ծածկամիտ ձեւով մը։

Ու իր խօսքը բերնէն վար ինկած թոյնի կաթիլի մը պէս, իր տժգոյն շրթունքներուն կողմէ թափուած։

—Եթէ բան մը գիտես, ինչո՞ւ կը վարանիս յայտնելու։

—Ամէն անգամ որ Սիւզան դուրս կ'ելլէ հեռաւոր պտոյտ մը կատարելու համար, այդ մարդուն հետ ժամադրութիւն մը ունի։

—Կը ստե՛ս։

—Եղբա՛յր, բացագանչեց Նաթալի զայրացած։

Անձկութեան մատնուած, կոմսը հառաչեց։ Արդէն իսկ վրդոված էր իր հոգին։

—Ներողութի՛ւն… Բացայայտ խօսէ՛… Այդ ժամադրութիւններուն մէջ ի՞նչ բան ուշադրութիւնդ գրաւեց։

— Ոչինչ, որովհետեւ շատ զգոյշ են… Չեմ կրնար մօտէն հետեւիլ անոնց…

— Սիւզան գրեթէ դուրս չելլեր ալ եւս։

— Կռահած է որ կասկածներ ունիմ իր վրայ։

— Ա՛հ, ո՛չ, ո՛չ, չեմ ուզեր հաւատալ ընծայել քու խօսքիդ, ըսաւ կոմսը բուռն շեշտով մը. շատ անուանարկ բան մը պիտի ըլլար։

Քոյր և եղբայր լուռ մնացին պահ մը։ Քրոջ ներարկած թոյնը կը կրծէր սիրտը, որ այնքան վստահալից էր առաջ։

Նաթալի յարեց.

—Կ'ուզե՞ս որ հսկողութիւն ընեմ անոր վրայ, և կամ թէ կ'ուզե՞ս դուն առանձին կատարել այդ գործը։

Կոմսը վարանում ցոյց կուտար։ Յետոյ իր ձայնը կերկերուն դարձաւ, երբ ըսաւ.

—Ես բան մը չպիտի ըսեմ Սիւզանի… Դուն կատարէ հսկողութիւնը և ինծի հաղորդէ արդիւնքը…

Յաջորդ օրը, ժամը չորսին, վերջին թէրասին անկիւնը գտնուող փոքր շէնքի մը մէջ նստած անշարժ ու լուռ, Նաթալի տեսաւ որ Սիւզան առանձին դուրս կ'ելլէր, ձեռքին մէջ ունենալով հովանոց մը, և դէպի գետակին եզերքը կ'ուղղուէր։ Գեղջկական աթոռի մը վրայ նստեցաւ, գեղեցիկ հացենիներու ստուերին ներքեւ։ Արծաթ ալիքներով գետակը իր ոտքերուն տակ կը թաւալէր գգուող ձայն մը հանելով։ Հազիւ թէ հինգ վայրկեանէ ի վեր հոն կը գտնուէր, երբ նամակատան ցրուիչը, որ ճամբէն կ'անցնէր, նամակ մը յանձնեց ու մեկնեցաւ։

Կոմսուհին նախ քննեց պահարանը, հասկնալու համար թէ իրեն ծանօթ գիրն էր. յետոյ, պատռեց պահարանը և աչքէ անցուց նամակը։ Բարկութեան շարժում մը ըրաւ, ճմռթկեց թուղթը և գետակին մէջ նետեց։ Հոսանքը քշեց տարաւ զայն, քարերուն զարնելով։

—Մարպլըրուի մասը կայ ատոր մէջ, խորհեցաւ այրին։

Ու աճապարանօք վար իջաւ։ Մէկուն կողմէ տեսնուելու վախը չունէր բնաւ, որովհետեւ գետակը յանկարծական դարձուածք մը ունէր Ռուսաքօմաթի առջեւ դէպի Վալ տ'Աժօլի ուղղութեամբ։

(Շարունակելի)

յայտնէ թէ տասը ոսկի ալ կորսնցուցած է։ Տէրը կը պատրաստուի երրորդ խրատը տալու, բայց գործակատարը ժամանակ չթողլով կ'ըսէ.— «Կը խնդրեմ այդ երրորդ խրատը բերնէ առնիդ ձեր քովը թող մնայ. մնացած տասը ոսկին տուէք։» Տէրը, գոհ մնալով այդ պատասխանէն, ամբողջ երեսուն ոսկին ալ կը հատուցանէ։

ՍԱԿԱՐԱՆԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՌԱՅԽՍՊԱՆՔԻ ՏՆՕՐԷՆԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ

ԴՐԱՄԻ ՍՂՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Տոյչէ Ռըվիւ ամսաթերթին դեկտեմբերի թիւին մէջ Պերլինի Ռայխսպանքի Տնօրէն Տօքթ. Քոխ կարեւոր յօդուած մը հրատարակած է Ռայխսպանք եւ դրամի սղութիւնը վերնագրին տակ։ Այդ յօդուածին կարեւոր մասերը հետեւեալներն են.—

«Գերման տնտեսական կեանքը վերին աստիճանի գոհացուցիչ վիճակ մը կը ներկայացնէ։ Միակ սեւ կէտը ամբողջին մէջ դրամի հրապարակին վիճակն է. Երբեմն ձայներ կը լսուին որոնք դրամատանց գործելու եղանակին եւ վարչութեան մէջ կ'առաջարկեն փոփոխութիւններ մտցնել։ Դժբաղդաբար անկարելի է Գերմանիոյ մէջ Ֆրանսական պանքային կողմէ եղածին պէս ոսկիի վրայ բացառիկ գին մը սահմանելու քաղաքականութեան հետեւիլ։ Ռայխսպանքի դալէկներու ալժտիկ պաշարը (45 միլիոն մարք) շուտով պիտի սպառէր եւ ասոր հետեւանքը պիտի ըլլար ընդհանուր վրդովում եւ Ռայխսպանքի պանքնոտներու միջազգային վարկի համդէպ մնասուիլը, զօրաւոր ցնցում մը Գերմանիոյ դրամական միութեան եւ ճիւղոյով եղած պահանջքի մեծ մասին ետ առնուիլը։ Ֆրանսայի պանքան 1898էն վեղչի սակին բարձրացումը ընդունեց երբ միակ ծանօթ միջոցը հնչուն դրամի պաշարին պահպանման համար։ Ռայխսպանքը պարտաւոր է ամէն ժամանակ կայսրութեան արծաթ դրամները ետ առնելով տեղը ոսկի դրամ տալ, եթէ պահանջուի։ Արդէն Ռայխսպանքի օրէնքին այս տրամադրութեամբը ոսկիին վրայ բացառիկ գին մը սահմանելու քաղաքականութիւնը անհաշտ է դրամական միութիւնը ոսկի ըլլալուն եւ Գերմանիոյ մէջ տիրող պայմաններուն հետ։ Ոսկիին վրայ, արծաթին հետ բաղդատմամբ բացառիկ գին մը դնելը երբեք պաշտպանութեան միջոց մը չէ համդէպ երկրին մէջ հետզհետէ աճելու վրայ եղող պէտքին։ Աշխարհիս վրայ գտնուած ոչ մէկ պանքնոտ ի վիճակի պիտի ըլլար տնտեսական դէպի վեր շարժում մը (որուն նմանը ներկայիս Գերմանիոյ մէջ գոյութիւն ունի) առանց զեղչի սակի կարեւոր բարձրացման դիմաւորել։ Ֆրանսայի պանքային այնքան երկար ատեն 3 % զեղչի սակը պահելը նաեւ սա բանէն կախում ունի որ անիկա տնտեսական կեանքի ելեւէջներէն շատ հեռու է նոյն չափով ազդուելու որքան Ռայխսպանքը, որովհետեւ այս վերջնոյն դրամական հրապարակի հետ յարաբերութիւնները շատ աւելի մօտէն է։ Դրամի պէտքին մէջ տարբերութիւնները Գերմանիոյ համար ամէնէն աւելի պանքաներու կացութեան մէջ երեւան կուգան։ Ռայխսպանքի պէտքը, բաղդատմամբ տրամադրելի միջոցներուն, աւելի մեծ եղած է վերջին ժամանակներուն եւ աւելի տեւական քան թէ Ֆրանսայի պանքային։

«Զեղչի սակին բարձրացումը կը մնայ միակ արդիւնաւոր միջոցը մեծցնելու համար ոսկիի պաշարը։ Միւս բոլոր միջոցները նուազ կարեւորութիւն ունին։ Այս վերջին միջոցներուն կարգէն է առանց տոկոսի կանխավճարներ ընել տրամադրաման բերուելիք ոսկիին վրայ։ 1879էն ի վեր այս տեսակ կանխավճարներ տասն տասն կ'ըլլան զանազան յանձնման պայմանաժամներով եւ ընդհանրապէս արդիւնք մը տուած են։ Ասկից զատ Ռայխսպանքը զանազան գիներով սակացոյց մը ունի կարգ մը օտար ոսկեդրամներու գնման համար, որով հասարակութիւնը այդ օտար ոսկեդրամներէն գնելու համար ի հարկին իրեն կը դիմէ։ Մասնաւորապէս վերջին ժամանակներս ոսկիի պաշարը աւելցնելու համար Ռայխսպանքի ամէնէն աւելի գործածած միջոցն է օտար երկիրներու մասնաւորապէս Անգլիոյ փոխանակագիրներու համար առանձին հաշիւ մը բանալը։ Ռայխսպանքը վար գիներով փոխանակագիրներ կը գնէ եւ այն տեսակ ժամանակներու մէջ, ուր վտանգ մը կայ որ ոսկիի պաշարէն պակսի, կը ջանայ նոյն փոխանակագիրները ծախելով օրուան դրամի գինը իջեցնել եւ ասով կ'արգիլէ ոսկիի պաշարին նուազումը։

«Ռայխսպանքը մինչեւ հիմա ընդամէնը 3337 միլիոն մարքի ոսկի գնած է։ Իր ոսկիի պաշարը, որ մինչեւ 1885 միջին հաշուով 300 միլիոնի ալ չէր համներ, մինչ բարձրացաւ 1905ին բարձրագոյն աստիճանին հասաւ, 745 միլիոնի բարձրանալով, սակայն ասկից վերջ 170 միլիոնի չափ պակսած է ոսկիի պաշարը երկրին ներքին յարաբերութեանց պատճառաւ։ Ռայխսպանքը իր կեդրոնին Պերլինի մէջ օտար դրամներու տեղ կուտայ ոսկի եւ ձուլածոյ ոսկի, եւ ձուլածոյ ոսկի մասնաւանդ երկրին մէջ ոսկեայ ճարտարարուեստին համար, որով պէտք չի մնար օտար դրամներու կանխաւորելու համար փոխանակագիրներու օրուան գինը։ Ռայխսպանքը ի հարկին պարգեւատուր գինով օտար դրամներ ալ կը գնէ։ Ոսկւոյ գործառնութիւնը երբեք նախատեսուած ոսկւոյ մուտքէն շատէն աւելի չի կատարուիր, այլ ընդհանուր գործառնութեանց պէտքերուն եւ դրամական միութեան համեմատ։

«Ոսկւոյ պաշարը աւելցնելու համար ուրիշ յաճախ յառաջարկուած միջոց մըն է զօրացնել պանքային բուն դրամագլուխը։ Այն կարծիքը թէ դրամագլխի քանակին մեծապէս բարձրացմամբ, զեղչի սակին իջնալուն անպատեհութիւնը յառաջ կուգայ, հեռու է իրականութեան համապատասխանելէ, որովհետեւ բաժնեթղթերով կազմուած դրամագլուխը երաշխաւորութեան գումարի մը հանգամանքը ունի դրամատան ժողովրդեան կողմէ փոխ առածներու համդէպ։ Ռայխսպանքի իրեն սեփական միջոցները կը գերազանցեն բոլոր միւս պանքնոտ հրապարակ հանող դրամատուներու միջոցները, ի բաց առեալ Անգլիոյ Պանքան։ Վերջապէս առանց տուրքի պարտաւորութեան մասնակի հրապարակ հանելն ալ իր օգուտները ունի։ Հետզհետէ միշտ սահմանափակուելու վրայ եղող մասնակի հրապարակումը ցարդ անտեղիութեան մը պատճառ չէ եղած, եւ նպատակայարմար ըլլալուն կամ չըլլալուն նկատմամբ միայն կարելի է խօսիլ եւ ըսել թէ փափաքելի՞ է որ ապագային աւելի ուժ տրուի մասնակի հրապարակումներու։ Յուսալի չէ որ այս պարագան զեղչի խնդրոյն վրայ որ եւ է ազդեցութիւն ունենայ։

«Ֆրանսայի պանքան տարիներէ ի վեր շատ արդիւնաւոր միջոց մը ի գործ կը դնէ ոսկւոյ պաշարը աւելցնելու համար. տակաւ պզտիկ արժէքով պանքնօթներ հրապարակ հանելն է։ Գերմանիոյ Ռայխսպանքը արտօնեալ է 20 եւ 50 մարքնոց պանքնօթներ հրապարակ հանել եւ ցարդ 30-40 միլիոն մարքի նմանօրինակ պանքնօթներ արդէն շրջաբերութեան մէջ են։ Սակայն միւս կողմէ պէտք է որ գերման ժողովուրդը վարժուի պզտիկ արժէքներու համար ոսկեդրամը չի փնտռելու։ Միայն երկար վարժութեամբ է որ ոսկեդրամէն աչքը կը յագենայ։ Այն ատեն կառավարութեան պաշտօնէից ամսականներն ալ կրնան պանքնօթով վճարուիլ։»

Տօքթ. Քոխ հետեւեալ բառերով կը վերջացնէ իր յօդուածը.— «Երբեք չեմ ուրանար թէ զեղչի բարձր սակերը եւ Ռայխսպանքի ոսկւոյ նուազ պաշարը կը կազմեն հակառակ կողմը տնտեսական նպաստաւոր կացութեան։ Այս մասին դարման մը կարելի է տանիլ հետզհետէ հարստութիւններ հաւաքելով եւ խնայողութեան համար աւանդ դրուած դրամներու վերստին վճարման մեթոդները բարւոքելով եւ նաեւ ծաւալելով չէքի գործածութիւնը։»

Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱՐՈՔԻ ԳՈՐԾԵՐ

ԹԱՆՃԷՐԷՆ հետեւեալը կը հեռագրէ Թանի Թղթակիցը.— «Թանժէրի մէջ կացութիւնը կայուն է։ Վերջին չարթուն ցեղերու միջեւ տեղի ունեցած ընդհարումները ազդեցութիւն մը չունեցան Թանժէրի մէջ, սակայն այնպէս կը նկատուի թէ այդ ընդհարումները չեն մեղմացներ հիմնական մտահոգութիւնները։ Թանժէրի արուարձանները բնակող մէկ քանի ընտանիքներ խոհեմութիւն համարեցին քաղաք վերադառնալ։ Զբօսաշրջիկ եւ հաստատուն բնակութիւն ունեցող Անգլիացիները, որոնք հոս բազմաթիւ են, Ֆրանսացիներուն եւ Սպանիացիներուն հետ աւելի շատ նեղուողներն են ներկայ կացութենէն։ Անգլիացիները կը քննադատեն Ֆրանսայի ու Սպանիոյ անգործութիւնը. նաեւ համոզուած են որ եթէ իրենց կառավարութիւնը Ֆրանսայի հետ պայմանադրութեամբ կապուած չըլլար, շատոնց ազդու միջոցներ ձեռք առած պիտի ըլլար, իր հպատակները պաշտպանելու համար։»

ԿԱՐԾԻՔԸ ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՄԷՋ.— Թան սա հեռագիրը ստացած է Վիեննայի իր թղթակիցէն.— «Զայթ յօդուած մը կը հրատարակէ Ֆրանսայի եւ Սպանիոյ մարոքեան արկածախնդրութեան համար, ինչպէս կ'ըսէ ինք, որու մասին անհրապոյր հետեւանքներ կը գուշակէ. կ'ըսէ թէ միլիոններ պիտի ծախսուին, մէկ քանի շահադէտներ հարստացնելու համար։ Զայթ կը յարէ թէ Սպանիա մինչեւ մէկ աստիճան իրաւունք ունի, քանի որ Մարոքի մէջ հարիւր Եւրոպացիներու 99ը Սպանիացի են։ Զայթ կը յիշէ թէ քառասուն տարի առաջ Սպանիա, 50,000 հոգիով, ծովեզերքէն տասը քիլօմէթր առաջ չէ կրցած երթալ եւ չնչին հատուցում մը ու Թէթուանը միայն ստացած է, որուն հանքերը դեռ չահագործուած չեն։ Զայթ իր յօդուածը կ'աւարտէ, ըսելով որ Գերմանիա, եթէ իրաւ ոչ-բարեկամական ծրագիրներ ունի Ֆրանսայի դէմ, ընելիքը շատ դիւրին է. թող պիտի տայ որ Ֆրանսա աւելի շատ յառաջանայ այդ արկածախնդրութեան մէջ։»

ՖՐԱՆՍԱ

ԿՐՕՆՔԻ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔԸ.— Եկեղեցական մը որ կաթոլիկ կաճառին մէջ եպիսկոպոսներու գումարման ներկայ գտնուած էր, յայտարարեր է խմբագրի մը թէ եպիսկոպոսներու գրեթէ մէկ երրորդ մասը պատրաստ է շարունակել կրօնքին հրապարակային պաշտամունքը։ Միւս եպիսկոպոսները տրամադիր կ'երեւան ընդունիլ Պ. Բրիանի «թէզ»ը, որ է կրօնքի հրապարակային պաշտամունքը 1881ի օրէնքին տրամադրութեան տակ, պայմանաւ որ միակ յայտարարութիւն մը բաւական ըլլայ ամբողջ տարուան համար, եւ որ եւ է դիւան չկազմուի։ Վերոգրեալ եկեղեցականը կը կարծէ թէ եկեղեցիներու բռնագրաւուածներուն փոխանցումը հաշտարար դատերու պատճառ պիտի ըլլայ, եւ սակայն համոզուած է որ Հռոմի ու Ֆրանսայի կառավարութեան միջեւ համաձայնութիւն մը պէտք չէ անկարելի նկատել։

ՊԱՊԻՆ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Եպիսկոպոսներու գումարման մէջ Ռէյմսի կարտինալը կարդացեր է Պապին հրահանգները որոնք թեմականներուն պիտի հաղորդուին։ Ամէն բանէ առաջ Պապը բացարձակ հրաման կուտայ եկեղեցականներուն եւ կաթոլիկներուն որ դեկտ. 12էն առաջ ու ետքը, առանց տկարանալու եւ միամտութեամբ գործեն, իբրեւ թէ առաջին անգամ համաձայնութիւն պիտի գոյանայ Եկեղեցիին ու Պետութեան միջեւ. նաեւ 1905ի օրէնքին եւ կամ նախաձեռնութիւնը պահանջող յօդուածներուն առաւելութիւններ չգործածել, բայց ֆրանսական օրէնքներուն ընդհանուր կանոններուն հակառակող ընթացքի մէջ չգտնուիլ։ Պապը եպիսկոպոսներուն խոհականութեանը կը յանձնէ անհատական խնդիրներու վերաբերեալ խնդիրները։ Պիոս Ժ. աշխարհական վարչութեան գործերուն համար ալ պայմանական կանոնագիրի վրայ հիմնուած հրահանգներ կուտայ։ Եպիսկոպոսները պէտք չէ մոռնան թէ Եկեղեցիին ու Պետութեան բաժանման օրէնքը դատապարտուած կը մնայ։ Կղերականները եւ ոչ-կղերականները պէտք չէ գործակցին անոր կիրարկման, եւ սակայն անհատական ընթացք ալ պէտք չէ ունենան։ Օրինակի համար եկեղեցական արկղակալք պէտք չէ որ դիմեն 12էն քաղաքային արկղակալներուն դիւանները ներկայանալու, կալուածներու կալուածագիրները եւ կամ արժեթուղթերը առնելու համար. պէտք է սպասեն իրենց ըլլալիք հրաւէրին։ Պէտք չէ կրօնական շէնքերը լքանել, բայց բանի դուրս հանուելուն ալ ստանալու չէ։ Եպիսկոպոսները եւ երէցները արտօնուած են վարձել Պետութեան եւ համայնքներու շէնքերը, բայց բացարձակապէս արգիլուած է վարձել եկեղեցիներու կալուածները։ Պապը նաեւ որոշ հրահանգներ կուտայ 1881ի եւ 1901ի օրէնքներուն գործադրութեան եղանակին վրայ։

ԻՏԱԼԻԱ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ.— Իտալիոյ Երեսփ. ժողովին չորեքշաբթի օրուան նիստը մասնաւոր կարեւորութիւն մը ունեցաւ՝ դահլիճին կրօնական քաղաքականութեանը մասին եղած յայտարարութիւններով։ Դատական ու կրօնական գործոց նախարարութեան ելմտացոյցը վիճաբանութեան առարկայ էր։ Երեսփոխան Ռոպէրթօ Միրապէլլի, որ հարցապնդում մը ըրած էր Իտալիոյ կառավարութեան ընթացքին նկատմամբ Վատիկանին համդէպ, ընդլայնելով զայն յայտարարեց թէ Իտալիոյ համար անհրաժեշտ է հետեւիլ «այն պայքարի քաղաքականութեան որուն օրինակը քաղաքակիրթ աշխարհին կուտայ Ֆրանսա Պ. Քոմպի եւ Պ. Քլէմանսոյի նման մարդերով։ Դատական նախարար Պ. Կալլօ, նախարարութեան անունով, սա յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Կրօնական քաղաքականութեան համար երկու դրութիւն կայ. լայնախոհութիւն եւ խստութիւն. պէտք է որոշել եւ ընտրութիւն մը ընել այդ երկուքին միջեւ։ Առանց քննադատելու ուրիշ երկիրներու մէջ հետեւուած քաղաքականութիւնը, Իտալիոյ կառավարութիւնը կ'ուզէ անկեղծօրէն եւ բացարձակապէս յայտարարել թէ կը մերժէ խիստ քաղաքականութեան մը որ եւ է գաղափար։ Մեզի համար բաւական է հաստատուն մնալ լայնախոհ դրութեան։ Իտալական պետութիւնը բաւական զօրաւոր է կարենալ ներշնչելու բարձր յղացումէն աշխարհական ոգին մը, որ իր բոլոր արտայայտութեանց մէջ կը յարգէ կրօնական զգացումը, վասն զի այլեւս որ եւ է վնասէ երկիրը չունի իրեն առանձնայատուկ իրաւունքներուն համար։ Պատճառ մը չունինք անհանգստելու կրօնքին եւ անոր ձօնուած պետերուն անհրաժեշտ իրաւասութեանց երաշխաւորութիւնները։» Գրեթէ ամբողջ Ժողովը հաւանութեան նշաններով ընդունեց այդ խօսքերը։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Պ. ՌՈՒԶՎԷԼԹԻ ՊԱՏԳԱՄԱԳԻՐԸ.— Մ. Նահանգաց Նախագահ Պ. Ռուզվէլթի պատգամագիրը, որ Ծերակոյտին առջեւ պիտի կարդացուի, պիտի ջատագովէ ժառանգութեանց վրայ յառաջադիմական տուրքի մը ծրագիրը, մանաւանդ մեծ հարստութեանց համար. նաեւ հսկողութեան կատարումը բոլոր արհեստակցութեանց կամ «թրըսթ»ներու վրայ, բաց ի երկաթուղիներէն։ Նախագահը պիտի առաջարկէ բոլոր նահանգաց օրէնքները միացնել, ամուսնալուծման պատճառներուն առաջքը առնելու համար։ Պ. Ռուզվէլթ նպաստներ պիտի պահանջէ շատ հեռուները գացող նաւերու համար՝ ամերիկեան վաճառականութիւնը զարգացնելու նպատակով։ Նախագահը պիտի առաջարկէ հրապարակել ընտրական պայքարներու մէջ ընտրելիներու ըրած ծախքերը. նաեւ թող չտալ «թրըսթ»ներուն որ նպաստեն այդ ծախքերուն, որպէս զի ձեռնարկներ չգործուին։ Պ. Ռուզվէլթ պիտի պահանջէ աւելի խիստ միջոցներ ձեռք առնել Ամերիկա գաղթողներուն դէմ. միանգամայն թէ Բորթ-Ռիքօյի բնակիչները ամերիկեան ազգութեան մէջ ընդունուին։ Բանամայի ջրանցքին համար ալ մասնաւոր պատգամագիր մը պիտի ներկայացուի քիչ ետքը։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹԷՆՈՐ ՔԱՐՈՒԶՕ.— Թէնոր Քարուզօ երբ չորեքշաբթի օրը Նիւ-Եորքի Օբէրային բեմը ելաւ, արտայայտութիւններ տեղի ունեցան։ Սուլելու մէկ քանի ձայներ լսուեցան, սակայն առաջին մասերգին խանդավառ ծափահարութիւնները խեղդեցին այդ ձայները։ Ծափահարութիւնները մէկ քանի վայրկեան տեւեցին եւ տեղի կ'ունենային ամէնէն աւելի այն տեղերէն, ուր Իտալացիներ ու Ֆրանսացիներ կային։ Իվենինկ Ուըրլտ կ'ըսէ թէ Կրահամ անուն կինը գտնուեր է, որ Քարուզոն ձերբակալել տուած էր։ Կրահամ կեղծ անուն մըն է։ Բուն իսկ անունն է Սթէնհոմ, որ «պէյսպոլ» խաղցողի մը կինն է։ Այդ կինը յայտարարեց թէ չէր գիտեր որ իր ձերբակալել տուածը Քարուզոն է, թէ չէր ուզեր բողոքել, սակայն ոստիկան Քէյն ըսած էր իրեն որ կ'ուզէր նոյն անձը ձերբակալել, վասն զի ուրիշ կիներ ալ տանջած էր նոյն օրը։ Կինը յարեց թէ մարդ մը ըսեր է իրեն որ կրնայ, եթէ կ'ուզէ, կեղծ անուն մը առնել։ Կինը ըսաւ նաեւ թէ յետոյ հարցաքննիչ դատարանին բան մը չէր գրած, վասն զի իր ամուսինը իմանալով բարկացեր եւ յայտարարեր է թէ Քարուզոյի գլուխը պիտի կոտրէ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐԻՆ ՃԱՇԸ.— Վիլհէլմ Բ. արագ կը ճաշէ։ Գերմանիոյ արքունեաց սովորութիւնը կը պահանջէ որ կայսրը երբ կերակուր մը ուտելէ դադրի, սպասաւորները կը վերցնեն բոլոր սեղանակիցներուն պնակները, աւարտած ըլլան թէ ոչ։ Վիլհէլմ Բ. այդ մասին կը պատմէ մէկ քանի տարի առաջ պատահած մանրադէպ մը որ շատ զուարճացուցած է զինքը։ Ճաշի ատեն կայսեր աջ կողմը նստած էր ծերունի ծովակալ մը, որ որկրամոլ էր ու պատառասէր։ Վիլհէլմ Բ. շատ կ'ախորժէր անկէ։ Կերակուր մը բերուած էր, ուրկէ շատ կ'ախորժէր ծովակալը։ Վիլհէլմ Բ. միշտ հարցումներ կ'ուղղէր ծովակալին, ժամանակ չթողլով որ կերակուր ուտէ։ Յանկարծ կայսրը պատառաքաղը վար դրաւ, որով սպասաւորները փութացին պնակները վերցնելու։ Ասոնց մէկը արդէն ծովակալին մօտեցած էր՝ անոր պնակը վերցնելու, երբ ծովակալը պատառաքաղով զարկաւ սպասաւորին ձեռքին եւ «մէկդին գնա՛» գոչեց։ Ծովակալը սկսաւ կերակուրը շարունակել, ընդհանուր խնդութեան մը մէջ։

ՌՈԶԱ ՀԱՆՏԳԻՆՍ անուն կին մը չորեքշաբթի օրը բանտարկուեցաւ Նիւ-Եորքի մէջ, վասն զի վրէժխնդրութեան նպատակներ ունեցած էր քարիւղի իշխան Ճօն Ռոքֆէլլէրի դէմ։ Այդ կինը մէկ քանի օր առաջ ամերիկեան քարիւղի Սթանտըրտ Ընկերութեան գործատեղին երթալով ուզեց Պ. Ռոքֆէլլէրի հետ խօսիլ։ Քարտուղարը ընդունեց զինքը եւ կինը պահանջեց մէկ միլիոն տոլար վճարել իրեն, ըսելով որ այդ գումարը պէտք է անմիջապէս վճարուի իրեն, հակառակ պարագային սպառնալիքներ ընելով։ Ճօն Ռոքֆէլլէրի քարտուղարը մէկ միլիոն տոլարի չէք մը տուաւ կնոջ, զայն հանդարտեցնելու համար, եւ անմիջապէս հրահանգ տուաւ պանքային չվճարել այդ գումարը եւ ձերբակալել տալ չէքը ներկայացնող կինը։ Ձերբակալուած ատեն լեցուած ռեվոլվեր մը գտնուեցաւ կնոջ վրայէն։ Հարցաքննուելով ըսաւ թէ իր էրկան գործը կորսնցուցած էր քարիւղի Ընկերութեան պատճառաւ, եւ ասոր համար պահանջած էր այս դրամը, բայց ամուսինը բոլորովին հեռու էր իր կնոջ բանէն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Բ. Դրան հպատակութեանց դիւանին միւմէյյիզ Սալիխ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Էտիրնէի նահանգին մէքթուպճի անուանուեցաւ նոյն նահանգին թղթակցութեանց դիւանին միւմէյյիզ Բեսիմ պէյ։

—Սէրֆիճէի գաւառին կառավարիչի օգնական անուանուեցաւ Կէօրիճէի գաւառին կառավարիչի օգնական Բահթիար էֆ. որուն յաջորդեց Սէրֆիճէի գաւառին կառավարիչի օգնական Ալեքսանդր էֆ.։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Կայս. թիկնապահներէն հեծելազօրքերու միրլիւա Հասան փաշայի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ Պրուսայի րէտիֆներու փաշոյին հրամանատար դէր-զօրապետ Ալի Ճէվատ պէյի։ Երրորդ Օսմանիէ Տէֆթէրխանէի «տասրէ»ներու դիւանին առաջին քարտուղար Բէհճէտին պէյի եւ Պէլկրատի օսմ. դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Շիւքրի պէյի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ Գոնիայի նահանգին Իսպարթայի ժողովին անդամներէն Հաճի Հասան էֆ.ի եւ չորրորդ կարգի Մէճիտիէ նոյն քաղաքապետութեան անդամներէն Հաճի Թահիր էֆ.ի։ Չորրորդ կարգի Օսմանիէ Գոնիայի քաղաքապետութեան նախագահ Հաճի Ալի էֆ.ի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԵՐԸ.— Ելմտական նախարարութիւնը Բ. Դրան մատոյց ծրագիր մը, որ կարգ մը որոշումներ կը պարունակէ Կ. Պոլսոյ կալուածական տուրքերը կանոնաւորապէս գանձելու համար։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Աւստրիոյ, Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ Պարսկաստանի դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Իտալիոյ դեսպանը նաեւ տեսակցեցաւ արտաքին գործոց խորհրդական Նաւում փաշայի հետ։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ նախորդ կուսակալ Աթթա պէյ, երէկ, Կ. Պոլիս ժամանելով, ուղղակի Կայս. Պալատ գնաց։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ.— Ինչպէս յայտնի է, Պաղտատի երեւելիներէն Բաշաճըզատէ Ապտիւլրահման էֆ.ի եւ Շամիլզատէ Մէհմէտ Սալիհ էֆ.ի յիսուն տարուան մենաշնորհ տրուած է Պաղտատի նահանգին Քերպէլա գաւառին Նէճէֆ գիւղաքաղաքէն մինչեւ Քուֆէի գիւղաքաղաքին նաւամատոյցը ութ հարիւր մեթր երկայնութեամբ եւ ձիով քաշուող թրամուէյ մը հաստատելու համար։ Այդ մասին պատրաստուած պայմանագրութիւնը փոխանակուեցաւ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան եւ արտօնատէրերուն միջեւ։ Նոյն պայմանագրութիւնը ի մէջ այլոց կը տրամադրէ թէ պայմանագրութեան փոխանակման թուականէն սկսեալ մինչեւ երկու տարի արտօնատէրերը պարտաւոր են շինութեանց ձեռնարկել, եւ քարտէսներու վաւերացման թուականէն մինչեւ մէկուկէս տարի ալ աւարտել։ Թրամուէյի գիծը զոյգ պիտի ըլլայ։ Կայս. Ֆերմանին թուականէն մինչեւ մէկ տարի արտօնատէրերը պարտաւոր են օսմ. անանուն Ընկերութիւն մը կազմել։ Վարչական խորհուրդին նախագահն ու անդամները օսմ. հպատակ պիտի ըլլան։ Բաժնեթուղթերը օսմ. հպատակներու յատուկ են եւ սեփականատիրոջ անունին տրուած. նաեւ միայն օսմ. հպատակներու միջեւ պիտի շրջաբերին։ Արտօնատէրերը, իրենց յանձնառութեանց գործադրութեանը իբրեւ ապահովութիւն, հինգ հարիւր ոսկիի գումար մը պիտի յանձնեն Օսմ. Պանքային։ Մենաշնորհի պայմանաժամին քանի տարին աւարտելէն ետքը, Կայս. Կառավարութիւնը ամէն ատեն իրաւունք պիտի ունենայ թրամուէյի այդ գիծը գնելու համար։ Բոլոր պաշտօնեաները եւ գործաւորները օսմ. հպատակներէ պիտի ընտրուին. միայն մասնագիտական գործերու համար եթէ հարկ զգացուի, մէկ քանի օտարազգի պաշտօնեաներու ընդունուիլը պիտի արտօնուի։ Արտօնատէրերը եթէ որոշեալ պայմանաժամին շինութեան չձեռնարկեն եւ կամ սկսելով հանդերձ եթէ չամբողջացնեն, իրենց մենաշնորհի իրաւունքէն պիտի զրկուին։

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Վիեննայէն առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կ. Պոլսոյ հոլանտական դեսպան Պ. Վիլիամ կոմսը հիւանդացեր է եւ վիճակը մտահոգութիւն կը պատճառէ։

ՅՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐ.— Մավրոկորտաթօ ընտանիքին կողմէ Կ. Պոլսոյ յունական բարեգործական հաստատութեանց եղած նուէրին քանակութիւնն է քսան հազար ոսկի։ Այդ գումարը սապէս բաժնուած է.— Տասներկու հազար ոսկին նուիրուած է Պ. Մավրոկորտաթօ՝ երկու սեռէ ծերերու խնամատարական ապաստանարան մը հաստատելու։ Վեց հազար ոսկին նուիրուած է Պ. Մավրոկորտաթոյի մայրը՝ Տիկին Ալեքսանդրա՝ հիւանդանոցին մէջ ջղային հիւանդներու «քլինիք» մը հաստատելու, ուր ձրի եւ վճարով հիւանդներ ընդունուին։ Երկու հազար ոսկին Եգիպտոսի հարուստ վաճառականներէն Պ. Զէրվուտաքիի կինը ու Պ. Թ. Մավրոկորտաթոյի քոյրը՝ Տիկին Զէրվուտաքի, տարափոխիկ հիւանդութեանց յատուկ ճիւղ մը հաստատելու։ Թէ՛ այս նոր նուէրները եւ թէ՛ ասկէ առաջ նոյն ընտանիքին կողմէ եղած նուէրները, հիւծախտաւորներու ճիւղ մը հիմնելու համար, Յունաց Պատրիարքարանին եւ ամբողջ յոյն հասարակութեան մէջ մեծ երախտագիտութեամբ ընդունուեցան, որուն արձագանգ կ'ըլլան յունարէն լրագիրները։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐԱՓՆԵՐԸ.— Երէկ ծանուցինք թէ Բ. Դուռը դրած է առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան՝ մասնագէտ պաշտօնեաներ կարգել՝ Կ. Պոլսոյ քարափներուն վրայ շինուելիք մաքսային շէնքերու կառուցումը հսկելու համար։ Լ. Հէրըլտ այս առթիւ կ'ըսէ թէ քարափաց Ընկերութեան վարիչ-պատուիրակ Պ. Կրանէյի Կ. Պոլիս ժամանումը վերաբերութիւն ունի Ընկերութեան գործերուն կարգադրութեանը հետ։ Ինչպէս ծանուցուած էր, կատարեալ համաձայնութիւն մը գոյացած է Կայս. Կառավարութեան եւ քարափի Ընկերութեան միջեւ մաքսային շէնքերուն կառուցմանը մասին, որոնց յատակագիծերն ալ պատրաստուած են արդէն։ Ընկերութիւնը այս միջոցիս բանակցութիւն կը կատարէ ձեռնհաս պաշտօնատան հետ, իւրաքանչիւր քառակուսի մեթր շինութեան գինը որոշելու համար։ Ընկերութիւնը այդ գինը տասնուվեց օսմ. ոսկի որոշած է, բայց ձեռնհաս պաշտօնատունը այդ գնահատման համար յանձնաժողով մը կազմած է, որուն անդամ են Սէրվիչէն էֆ. եւ Խուլուսի պէյ՝ իբրեւ ներկայացուցիչ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան, ճարտարապետ Պ. Վալուրի՝ ի դիմաց մաքսային վերատեսչութեան, եւ երկու սպաներ։ Յանձնաժողովը նիստը գումարած է արդէն։ Շինութեանց աշխատութիւնները հաւանական է որ մարտին սկսին եւ վերջանան երկու տարիէն։

ՍԻՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑՔԸ.— Նոյեմբեր 8էն 17 Սիւէզի ջրանցքէն անցած նաւերուն թիւն է 117 եւ գոյացած հասոյթն է 3,200,000։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Լա Թոր Էօրոբէէն կ'իմանայ թէ բանակցութիւններ կը կատարուին՝ ֆրանսական դրամագլուխներ ալ գտնելու ճարտարարուեստական այդ ձեռնարկին մէջ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ պատերազմական նախորդ նախարար Պ. Էթիէն, որ Կ. Պոլիս կը գտնուի, երէկ տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի հետ։

ԾԽԱԽՈՏՆԵՐԸ.— Օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն, նահանգներու մէջ մշակուած ծխախոտները համարելէն ետքը պէտք է յանձնուին տեղական Ռէժիի վարչութեանց։ Զանազան տեղերէ ձեռնհաս պաշտօնատանէն հրահանգ խնդրուած է, ըսելով որ երկրագործները իրենց ծխախոտները ժամանակին չեն յանձներ Ռէժիի մթերանոցներուն։ Ձեռնհաս պաշտօնատունը այդ մասին քննութիւն կատարեց եւ նկատելով որ ծխախոտները երբ հասուննան, երկրագործները կրնան ըլլալ որ ուրիշ գործով զբաղին, որով եթէ ժամանակին ծխախոտները չյանձնեն, պէտք չկայ իբրեւ ժամանակին չյանձնուած դրուել, ուստի որոշուեցաւ մինչեւ օգոստոսի վերջը ընդունիլ ծխախոտի բերքերը։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ մէջ անցեալ առտու կատարուեցաւ ֆրանսական գաղութին երկրորդ պատուիրակին ընտրութիւնը՝ Պ. Օքթավ Միւրաթի տեղ, որ այս տարի առաջին պատուիրակ եղաւ՝ իբր յաջորդ Պ. Շրիմֆի, որուն պաշտօնավարութեան պայմանաժամը աւարտած էր։ Քուէներու մեծամասնութեամբ երկրորդ պատուիրակ ընտրուեցաւ Պ. Հենրի Տիւքլօս, Էրէյլիի հանքային Ընկերութեան Տնօրէնը։ Այս առթիւ Մոնիթէօռ կը գրէ թէ Պ. Տըֆէ եթէ ընդունէր իրեն առաջարկուած ընտրելիութիւնը, անշուշտ միաձայնութեամբ ան պիտի ընտրուէր. բայց Օսմ. Պանքայի Ընդհանուր Տնօրէնին բազմազբաղ պաշտօնը թոյլ չէր տուած իրեն՝ գոհացում տալու Ֆրանսացիներու փափաքին։

ՍԵՐՊԻՈՅ դեսպան Պ. Սիմիչի համար, որ վերջերս Կ. Պոլիս ժամանեց, ըսուեցաւ թէ իր հետ կը բերէ Թուրքիոյ եւ Սերպիոյ միջեւ կնքուած առեւտրական դաշնագրութեան վաւերացեալ պատճէնները, սակայն երկու կառավարութեանց միջեւ փոխանակուելիք պատճէններուն վերաբերեալ գործողութիւնները տակաւին աւարտած չեն. ուստի վաւերացեալ պատճէնները, որոշեալ պայմանաժամին աւարտելէն՝ այսինքն 1907 յունուար 1էն առաջ մասնաւոր պաշտօնեայի մը միջոցաւ Պէլկրատէն Կ. Պոլիս պիտի զրկուին։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ կատղած եւ կամ այնպէս նկատուած անասուն մը երբ մարդ մը խածնէ, պէտք է այդ մարդը ժամանակին զրկել կառավարութեան դարմանատունը, վասն զի եթէ ուշ զրկուի, եղած դարմանները օգուտ մը չեն ունենար։

ՈՐԹԱԼՈՒԾ.— Պրուսայի նահանգին Բազարքէօյ գաւառակին Եէնիքէօյի եւ Օրթաքէօյի այգիներուն մէջ որթալուծ երեւան եկած է։ Ճարակման մասին կատարուած քննութեամբ հաստատուած է որ նոյն գիւղերու եւ Կ. Պոլսոյ մրգավաճառներուն միջեւ միշտ յարաբերութիւն կը կատարուի որով փոխադրութեանց մէջ գործածուած կողովներու միջոցաւ կը ճարակի որթալուծը։ Վարակուած այգիները գրեթէ հինգ-վեց հարիւր արտավարի չափ են։ Որթալուծի ճարակումը արգիլելու համար հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են. նաեւ այգեպաններուն պէտք եղած աջակցութիւնը պիտի ըլլայ, որպէս զի Եէնիքէօյի տիպար այգին երթալով, նմանին ամերիկեան որթատունկերուն մշակութեան եղանակին։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ հոլլանտական նոր ընդհանուր հիւպատոս Պ. Բարոն [illegible], երէկ, Կ. Պոլիս ժամանեց։

ՄԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ.— Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ նոյեմբեր 13էն 19, պատահած մահերու թիւն է 142, որոնց 1ը՝ հարսամիկէ, 1ը՝ կեղծմաշկէ, 2ը՝ ծաղկախտէ, 2ը՝ թիֆոյէ, 31ը՝ հիւծախտէ, 28ը՝ շնչառական գործարաններու հիւանդութիւններէ եւ միւսներն ալ զանազան ախտերէ։ Նոյն մահերը հետեւեալ թաղերուն մէջ պատահած են.

Հարսամիկ.— Գասըմ Փաշա՝ 1։

Կեղծմաշկ.— Սկիւտար՝ 1։

Ծաղկախտ.— Խասէքիի կանանց հիւանդանոց՝ 1 եւ Սկիւտար՝ 1։

Թիֆօ.— Պալաթու Թաղ 1 եւ Միրախոր 1։

Հիւծախտ.— Խասէքիի կանանց հիւանդանոց 3, Սկիւտար 2, Չէնկէլքէօյ 1, Պալաթու Թաղ 1, Ս. Յակոբի հիւանդանոց 1, Թաթավլա 1, Բերա 2, Թոփխանէ 1, Գըզըլ Թօբրագ 1, Մախմուտիէ Թաւիֆ չոգենաւին մէջ 1, Գասըմ Փաշա 2, Գատըքէօյ 1, Սթէնիա 1, Պէշիկթաշ 1, Ղալաթիա 1, Միրախոր 1, Ս. Փրկչի հիւանդանոց 1, Եանըգ Սայըտ Բէթխիւտա 1, Այաստեֆանօ 1, Շէյխ Վէֆա 1, Հայտար 1, Խըտըր Պէյ 1, Րումէլի Գավաք 1 եւ Գում Գաբու 1։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանը, երէկ գիշեր, ճաշ մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան դեսպանատան ու հիւպատոսարանի պաշտօնեաները։

ՁՄԵՌ.— Էրզրումէն նոյեմ. 8 թուականով կը գրեն թէ այս տարի ձմեռը ժամանակէն առաջ սկսեր է։ Փոթորկով խառն ձիւն տեղալ սկսեր է եւ բաւական սաստիկ ցուրտ կ'ընէ։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Մոնիթէօռ կ'ըսէ թէ վրացի մը նոյնպէս Սէլանիկի մէջ տարի մը առաջ 200,000 ֆր. դրամագլուխով Պ. Պ. Կոճէնիէ եւ Պէրանձայի կողմէ հաստատուած վաճառատուն մըն ալ դադրեցուցեր է իր վճարումները, բայց պարտքին քանակութիւնը տակաւին յայտնի չէ։

ԿԵՂԾ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ ՄԸ.— Պոլսոյ Ուզուն Չարշըի կողմը նպարավաճառ Եորկիի աշակերտը՝ Եորտան՝ Պուխարացի ուխտաւորներու յատուկ գդակ մը ձեռք անցընելով գլուխը դրաւ եւ հագուստներն ալ յարմարցուց։ Այդ կերպով սկսաւ Պուխարացիներու իբրեւ առաջնորդ ներկայանալ եւ զանոնք խաբել։ Ոստիկանութիւնը զայն ձերբակալեց, սակայն Եորտան պնդեց, ըսելով որ բուն իսկ Պուխարացի է. արտասանութենէն հաստատուեցաւ որ Կեսարացի է։ Եորտան ոստիկանութեան Դուռը զրկուեցաւ։

ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արեւելքի գաւառային այն բոլոր գործակալներէն որոնք առկախ հաշիւ ունին թերթիս հետ, ինչպէս նաեւ այն բաժանորդներէն որոնք բաժանորդագրութեան հաշուէ պարտք ունին, սիրալիրաբար կը խնդրենք որ հաճին փութով կարգադրել այդ հաշիւները, իրենց պարտական եղած գումարները հասցնելով խմբագրութեանս։

Աւելորդ է յիշել անոնց սա պարագան, թէ Արեւելքի ստացած խմբագրական բարեփոխումները եւ բաժանորդագրութեան գնոյն վրայ եղած զգալի զեղչը նիւթական զոհողութիւններ կը պահանջէին զորս սիրայօժար յանձն առինք, ինչպէս նաեւ յանձն պիտի առնենք այսուհետեւ ամէն ջանք, գոհ ընելու համար մեր բազմաթիւ ընթերցողները։ Փոխադարձաբար, կը սպասենք մեր վաղեմի գործակալներէն ու բաժանորդներէն որ մասնաւորապէս նկատողութեան առնելով այս խորհրդածութիւնը, փութան կարգադրել իրենց առկախ հաշիւները։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

ԿԱՐԵՒՈՐ ՈՐՈՇՈՒՄ ՄԸ

Կրօնական Ժողովը իր վերջին նիստերէն մէկուն մէջ նկատողութեան առնելով ընդունած է՝ պաշտօնատէ կրօնուսոյցի վկայականներ հաստատել 3 աստիճաններով և կրօնի ուսուցման նիւթերը որոշել։ Այս երկու խնդիրներն ալ, մեր դպրոցներու և կրօնական-եկեղեցական կրթութեան ու դաստիարակութեան համար մեծ կարեւորութիւն ունին։ Ամէն շրջանաւարտի և ամէն ուսուցչի, կարելի չէ կրօնի դասեր յանձնել։ Եթէ պարզ դպրութեան համար այսօր վկայական կը պահանջուի, ինչո՞ւ կրօնի դասերը յանձնուելն պատահող ուսուցչին, և ասոր անունը ազգութեան և դայթակղեցուցիչ վարքուբարքին պատճառաւ, կրօնա-բարոյական սկզբունքները՝ ծաղր ու ծանակի ենթարկուելն աշակերտներու եւ հանրութեան կողմէ։ Մի՞թէ այնքան քիչ կարեւորութիւն ունին կրօնա-բարոյական առարկաները միւս առարկաներու շարքին մէջ։ Եթէ դպրոցի ընդհանուր և վերջնական նպատակն է բարոյական բնաւորութիւններ և անհատականութիւններ պատրաստել, չէ՞ մի որ կրօնա-բարոյական դաստիարակութիւնը իւրաքանչիւր դպրոցի ծրագրին մէջ կեդրոնական կարեւորութիւն պէտք է ունենայ։ Ո՛չ թէ ոգէտ անձերու ձեռքով ex cathedra աւանդուելու ան, այլ համոզեցուցիչ և կրթիչ եղանակով. մենք չունիմ աւելի պէտք ունենանք այս խնդրի մասին աւելի ընդարձակօրէն խօսելու։

Շնորհաւորելի է նաեւ Կրօնական Ժողովի որոշումը կրօնուսոյցները 3 դասակարգի բաժնելու մասին։ Առաջին կարգի կրօնուսոյցներ կրօնական առարկաներ դասաւանդելու համար մասնագիտական պատրաստութիւն պէտք է ունենան և իրաւունք պիտի ստանան դասախօսելու նոյն իսկ միջնակարգ դպրոցներուն մէջ։ Երկրորդ կարգի կրօնուսոյցները պիտի դասախօսեն մեր բոլոր նախակրթարաններուն և մանաւորապէս բարձրագոյն նախակրթարաններու, լրացուցիչ դասարաններուն մէջ։ Երրորդ կարգի կրօնուսոյցները դասեր պիտի ստանձնեն միմիայն նախակրթարաններու վարի դասարաններուն մէջ։ Հարկաւ այս աստիճաններուն համաձայն պիտի կարգադրուի նաև ուսուցիչներուն ռոճիկ քանակը և որոշ ծրագրով միջոցներ պիտի տրուին Գ. և Բ. կարգի կրօնուսոյցներուն ինքնաշխատութեամբ կամ նախապատրաստուելով առաջին կարգի կրօնուսոյցի վկայականներ ստանալու։ Երանի թէ Ուսումնական Խորհուրդն ալ Կրօնական Ժողովի այս օրինակէն խրախուսուելով ուսուցիչները դասակարգութեան բաժնելու գաղափարը իրագործէր։

Կրօնական Ժողովի իրաւունքն է բնականաբար դասաւանդուելիք կրօնական նիւթերու ընդհանուր սահմաններ գծել, թողլով մանրամասնութիւնները և դասաւանդութեան եղանակը մանկավարժներու մշակման։

ԲԵՐԱՅԻ ՆՈՐ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԸ

Բերայի Թաղական Խորհուրդը Սրբազան Պատրիարք Հօր դիմած է պաշտօնական գրութեամբ մը և ծանուցած ըլլալով այն պարագան որ Բերայի երեք եկեղեցիներու մէջ պաշտօնավարող քահանաներուն թիւը անբաւական է եկեղեցական բազմապիսի պէտքերը գոհացնելու համար, հետեւեալ երեք քահանայացուները առաջարկած է Նորին Ամենապատուութեան. 1. Տիգրան էֆ. Փարթամեան, դպրապետ Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ մէջ, 2. Երուանդ էֆ. Տէր-Վրթանէսեան, որ այժմ Բարսեղեանիք կը մնայ և 3.ր Խաչիկ էֆ. Արապաճեան՝ դպրապետ Պէօյիւքտէրէի։ Այս ընտրութիւնը վաւերացուեր է նաեւ Բերայի քահանայական դասուն կողմէ։ Ծերունազարդ աւագերէց Տ. Մկրեան Հայրն ևս ստորագրեր է պաշտօնական թուղթը, բայց իր սկզբունքին համաձայն՝ ձեռնպահ մնացեր է ընտրելներու անձին նկատմամբ։ Ս. Պատրիարք Հայրը Բերայի Թաղական Խորհրդոյ վերոյիշեալ գրութիւնը պիտի ներկայացնէ յառաջիկայ շաբթու գումարուելիք Կրօնական Ժողովին և հաւանականաբար յաջորդ կիրակի Տ. Համբակ Սրբազան նորընծաները պիտի ձեռնադրէ Կրօնական Ժողովի կողմէ որոշումը տրուելէն ետքը։

Կը լսենք որ ընկերներ ամսուն, Արմաշի Դպրեվանուց սաներէն երեքը Կ. Պոլիս պիտի գան Ս. Պատրիարքէն սարկաւագ ձեռնադրուելու համար։

—Տ. Գիւտ աւագ քահանայ Աղանեան, Ռուսահայոց ամէնէն կրօնասէր գրագէտ և աշխատասէր եկեղեցականներէն մէկը, որ ծանօթ է իր բազմաթիւ կրօնական ուսումնասիրութիւններով և եկեղեցական-դիւանական գրութեանց հրատարակութիւններով, ծանրապէս հիւանդացած է։

—Աշխարհամատոյցաց Գաւառ. Ժողովը իր վերջին գումարման մէջ, որ տեղի ունեցեր է նախագահութեամբ Առաջնորդ Տ. Դանիէլ Ծ. Վրդ. Ցակոբեանի, իր մէջէն պակսած վեց անդամներուն տեղ նոր ընտրութիւն կատարելով տեղեկագրեր է Պատրիարքարան՝ վաւերացումը խնդրելով։

—Պատրիարքարանէ գրուեցաւ Պոլսայիս, թէ իրենց առաջն. տեղապահ Տ. Մկրտիչ Վ. Չլղաթեան ի մօտոյ ճամբայ պիտի ելլէ և թէ իր պաշտօնատեղին համնելուն՝ տեղւոյ վրայ պիտի կարգադրէ ինչ որ հարկ է՝ վանքին նորոգութեան մասին։ Տ. Մկրտիչ վրդ.ի պաշտօնը հաստատող Կայս. Պէրաթը շնորհուած ըլլալով, յանձնուած է Պատրիարքարան։

—Սամսոնի Առաջնորդ Տ. Յակոբ եպիսկ. Աշոտ որ օդափոխութեան համար Իզմիր կը գտնուի, նամակ մը ուղղելով Ս. Պատրիարք Հօր՝ յայտներ է թէ Սամսոնի եկեղեցւոյն շինութիւնը, որ բաւական յառաջացած էր, դադրած կը մնայ նիւթական միջոցներու չգոյութեան պատճառաւ և արտօնութիւն խնդրեր է՝ փոքրիկ նուիրահաւաքութիւն մը կատարել Իզմիրի մէջ ի նպաստ այդ վերաշինութեան։

—Թօփգաբուի Թաղ. Խորհուրդը վերջերս Տնտեսական Խորհուրդին դիմած էր, խնդրելով որ Պալաթի եկեղեցւէն պահանջած իր կալուածքները որոնք բաւական կարեւոր գումարի մը կը համնին, վճարուին իրեն, մանաւանդ որ Թօփգաբուի եկեղեցին ու վարժարանը նիւթական շատ անձուկ վիճակի մէջ կը գտնուին։ Տնտեսական Խորհուրդը իր ներկայութեան հրաւիրելով այդ երկու Թաղ. Խորհուրդներու ներկայացուցիչները, անոնց միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացուցած է որուն համեմատ, Պալաթի Թաղ. Խորհուրդը յանձն կ'առնէ մաս առ մաս 200 ոսկի վճարել Թօփգաբուի Թաղային սնտուկին, մինչեւ կալուածքներու հաշուէն։

—Ս. Հայրապետը յատուկ կոնդակով մը Էջմիածնայ միաբան Մեղրեանն Տաճատ վարդապետը Պուլկարիա ղրկած էր՝ այնտեղ առաջնորդական ընտրութիւն կատարելու, և ի վերջոյ՝ իբր հոգեւոր հովիւ այցելելու նաեւ Ռումանիա, Մաքեդոնիա, Բարիզ և ուրիշ տեղեր։ Ն. Ս. Օծութեան այս տնօրինութիւնը անպաշտօն կերպով Կրօն. Ժողովին ալ հաղորդուած էր, և Ժողովը նկատելով որ ասկէ առաջ Հայրապետական կոնդակով Պուլկարիոյ թեմը Պատրիարքարանի իրաւասութեան ենթարկուած է, որոշեց դիմել Ն. Ս. Օծութեան, հարցնելու համար թէ մինչեւ Տ. Տաճատ վրդ.ը ինչ հանգամանքով ղրկուած է այդ կողմերը, և թէ իր որոշ պաշտօնը ինչ է։

—Վերջնապէս կը հաստատուի այն լուրը, թէ Գահիրէաբնակ ազգայիններէն Պետրոս էֆ. Կարապետեան ինքնայօժար յանձն առած է 600 ոսկի նուիրել Վանայ Երամեան վարժարանին, որ նիւթական անձկութեան պատճառաւ փակուելու վիճակին հասած էր։ Այդ վարժարանին հիմնադիր-տնօրէնը՝ աչազուրկ Երամեան էֆ. անհուն խնդութեամբ իմացեր է այս նուիրատուութեան լուրը, և փութացեր է կանխել իր և իր սաներուն շնորհակալիքը նամակով մը յայտնել Գահիրէի քահանաներէն Տ. Սեւակեա քհնյ. Ճաղոյեանի ուղղելով նամակով մը։ Այս վերջինը, Գահիրէ հաստատուած Վանեցի ազգայիններուն հետ Կարապետեան էֆ.ի բնակարանը երթալով, թարգման հանդիսացեր է Երամեան էֆ.ի ու իր սաներուն երախտագիտական զգացմանց։ Կարապետեան էֆ. իր խոստացած 600 ոսկի նպաստի գումարը Երամեան վարժարան պիտի ղրկէ յառաջիկայ տարւոյ սկիզբը։

—Խարբերդի առաջնորդ Տ. Խորեն Ծ. Վրդ. Պէհրիկեան յաջողեր է տեղական միջոցներով նորոգել պէղոյն առաջնորդարանը։

—Պիլէճիկի առաջնորդ Տ. Թաթէոս վրդ. վերջերս Պրուսա երթալով, առաջնորդ Տ. Յովհաննէս եպիսկ. Արշարունիի հետ այցելեր է Վալիէ. կուսակալին, որուն ներկայացուցեր է իր առաջնորդական պաշտօնը հաստատող Կայս. Պէրաթը։

—Տնտեսական Խորհուրդին կողմէ հետեւեալն հաղորդուած է ի հրատարակութիւն, —

«Գալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մատակարարութեան հաշիւները՝ սկսեալ 1900 յուլիս 1էն ցվերջ յունիսի 1906 տարւոյ, ըստ օրինի Տնտեսական Խորհրդոյ մատուցուած և հաշուեգնացկին յար և նման մէկ օրինակը մինչեւ եկեղեցւոյ բակը դրուած է ի տես թաղեցի ժողովրդեան քառսուն և մէկ օրուան պայմանաժամաւ։

«Կը հրաւիրուին պատասխանատու թաղեցիները որ այդ հաշուեցուցակին վրայ եթէ որ և է դիտողութիւն ունին, գրաւոր կերպով ներկայացնեն Տնտեսական Խորհրդոյ՝ որոշեալ պայմանաժամուն մէջ, յորմէ յետոյ՝ անլսելի պիտի մնայ որ և է դիտողութիւն»։

—Կայս. Քաղաքային Բժշկական Վարժարանի այս տարուան բժշկական ճիւղը հետեւեալ ուսանողներն ընդունուած են. —Տեարք՝ Կարապետ Կիւքասպեան (Կեսարացի), Մամբրէ Բարսեղեան (Սէօլէօզցի), Մկրտիչ Թէօլէօլեան (Պարտիզակցի), Կարապետ Զաքարեան (Իզմիրցի), Պօղոս Փալապըյըքեան (Պոլսեցի), Միհրան Գալֆայեան (Պոլսեցի), Գարեգին Շահնազարեան (Պոլսեցի), Միհրան Փէշտիմալճեան (Պոլսեցի), Դանիէլ Դանիէլեան (Պոլսեցի), Նորայր Օհանեան (Կէյվէցի), Հրանտ Խաչերեան (Պոլսեցի), Երուանդ Սվաճեան (Պոլսեցի), Պօղոս Երէցեան (Պոլսեցի), Պօղոս Հիսարլեան (Պոլսեցի), Արշաւիր Տէօքմէճեան (Պոլսեցի), Հրանտ Տէօվլէթեան (Պոլսեցի), Շահնազար Խօքրաբեան (Շապին-Գարահիսարցի), Օննիկ Գոճապըյըգեան (Պոլսեցի), Վահրամ Գոճապըյըգեան (Պոլսեցի)։

—Պարտիզակի բարձրագոյն վարժարանին Տնօրէն Վեր. Տօք. Ռ. Չէյմպըրս ծնողաց և աշակերտաց օգտակար փափաքներուն գոհացում տալու համար հրաւիրած էր Զուիցերիայէն Պ. Բոլ Վիւ, ֆրանսերէնի ուսուցիչը որ ժամանակէ մը ի վեր իր պաշտօնատեղին հասած և կանոնաւոր կերպով սկսած է իր դասերուն։ Ցեղնաւը ֆրանսերէնէ զատ ուրիշ լեզուաւ չկարենալ խօսելուն, աշակերտք քիչ ժամանակի մէջ մեծապէս օգտուած են։ Այն ծնողքները, որոնք այս պակասը չհաշուելով չէին ուզած իրենց զաւակները ղրկել մինչեւ վարժարանը, գոհացում կը գտնեն նոյն կարգադրութեամբ։

ՅԵՏՕՐԵԱՅ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՕՆՍԹԱՆԹԻՆՕՓԼ)

ՎԻԷՆՆԱ, 3 Դեկտ.— Պէլկրատէն կը հեռագրեն Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէի թէ Վիէննայի սերպ դեսպան Պ. Վուիչ, անձնական առողջութեան անապահովութեան, խնդրեր է որ նուազ դժուարին պաշտօնի մը կոչուի։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ նոր նախարարութիւնը, որուն նախագահն է Պ. Մորէթ, և որ մէկ քանի օր առաջ կազմուած էր, հրաժարեցաւ։

ԲԱՐԼՍՐՈՒՀԷ.— Պատէնի Քարլ իշխանը այս առտու մեռաւ։ Ծնած էր Քարլսրուհէի մէջ 1832 մարտ 9ին։ 1871ին ամուսնացած է Թէնայի Ռոզալի կոմսուհիին հետ, ծնեալ Պէօսթ Պառոնէսի։

ԲԷՇԹ.— Արտաքին գործոց նախկին նախարար Ժիւլ Անտրաշի կոմսին յիշատակարանին բացման առթիւ Վիլհէլմ կայսրը հեռագիր մը ուղղեց Ֆրանց Յոզէֆ կայսեր, ըսելով.— «Հանգուցեալ բացումին առթիւ յիշատակարանին Անտրաշիի, Հունգարիոյ այդ մեծ զաւակին և նշանաւոր պետական մարդուն, որուն անունը այնքան սերտիւ կապուած է մեր դաշնակցութեան հիմնուելուն, քեզ կը ղրկեմ, բարեկամական համակրութիւն, իմ խիստ սիրալիր ողջոյններս»։ Ֆրանց Յոզէֆ կայսրը այս հեռագրով պատասխանեց,— «Ամենասիրալիր կերպով շնորհակալութիւններս կը յայտնեմ քեզ այն բարեկամական ողջոյններուն համար զորս ինձ ղրկեցիր Անտրաշիի յիշատակարանին բացման առթիւ, այդ անմոռանալի պետական մարդուն Հունգարիոյ և Աւստրիոյ համար։ Ինչպէս արդարացի կերպով կ'ըսես, անոր անունը սերտիւ կապուած կը մնայ մեր դաշնակցութեան»։

—Հունգարական պատուիրակութեան բանակին յանձնաժողովը, այսօր, ձեռք առաւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ զինուորական հաւաքական ելմտացոյցը։ Պատերազմական նախարար Պ. Շէօնայխ յայտարարեց թէ վիճաբանութեան ենթարկուած տարեկանին համար բանակին ելմտացոյցին վրայ յաւելում մը ծրագրուած չէ։ Յարեց թէ պիտի ջանայ կարգադրել զինուորական ամէն խնդիրները և թէ այդ կերպով տեւական խաղաղութեան մը ձեռք բերելով, կարելի պիտի ըլլայ որ բանակը ինքզինքը բոլորովին նուիրէ իր բարձրագոյն պարտականութեանց, և պատրաստել երկրին պաշտպանութեանը։ Այս խօսքերը յուսոյ ծափահարութիւններով ողջունուեցան։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԷՇԹ, 3 Դեկտ.— Վիէննայի ռուսական դեսպանը որ Բէշթ կը գտնուէր, երէկ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրէնթալի հետ ստորագրեց ստորին Դանուբի ձկնորսութեան վաւերացեալ պայմանները։

ՄԱՏՐԻՏ.— Պահպանողական լրագիրները կը շարունակեն իրենց պայքարը՝ քաղաքային ամուսնութեանց և կրօնական ընկերակցութեանց օրինագծերուն դէմ։ Դատական նախարարի պաշտօնը ընդունելու մասին Պ. Ռոմանոնէսի մերժումը աւելի անհաստատ դիրք մը կու տայ Սպանիոյ նոր դահլիճին։ Պահպանողականները կ'ըսեն թէ նոր դահլիճը նորէն պահպանողականները պիտի կազմեն խիստ մօտ ատենէն։

ԲԱՐԻԶ.— Թուշաւ ծովակալին հրամանատարութեանը տակ գտնուող ֆրանսական նաւաբաժինը ընդարձակ իրաւասութիւններ ունի, բայց Մարոքի մէջ Ֆրանսայի ու Սպանիոյ հաւաքական գործը այն ատեն պիտի սկսի, երբ Ալճեզիրասի Դեսպանախորհուրդին որոշումները վաւերացուին Ֆրանսայի Խորհրդարանին կողմէ։

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Ռումանիոյ կառավարութիւնը Խորհրդարանին ներկայացուց ծրագիր մը՝ Պուքրէշէն Բրայիլա երկաթուղիի երկրորդ գիծ մը շինելու համար, որով ճամբան հարիւր քիլոմէթրի չափ պիտի կարճնայ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀԱՒԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՆՏՈՆ.— Ճափոնցի ուսանողները ամերիկեան վարժարանները չընդունուելուն և ձկնորսութեան խնդրոյն հետեւանքով Ամերիկացիները խիստ ընթացքի մը կը հետեւին Ճափոնցիներուն հանդէպ, որով Մ. Նահանգաց ու Ճափոնի միջեւ յարաբերութիւնները խիստ ձգտեալ են։ Նիւ-Եորքի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ հաւանական կը նկատուի որ Մ. Նահանգաց ու Ճափոնի յարաբերութեանց այդ ձգտեալ վիճակէն պատերազմ ծագի։

ԲԱՐԻԶ.— Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Ամերիկայի մէջ ոմանք կ'ըսեն թէ Մ. Նահանգաց ու Ճափոնի միջեւ շատ քիչ ատենէն ծանր դժուարութիւններ պիտի ծագին, որով ամերիկեան կառավարութիւնը պէտք է զօրացնէ ու աճեցնէ իր ծովային զօրութիւնը։

—Մ. Նահանգաց հանրօգուտ շինութեանց նախարարը որ Սան-Ֆրանսիսքօ գացած էր ճափոնցի ուսանողներուն ամերիկեան վարժարանները չընդունուելու խնդիրը ուսումնասիրելու, իր տեղեկագիրը մատոյց նախագահ Ռուզվէլթի, ըսելով որ Ճափոնցի ուսանողներուն նոյն վարժարանները ընդունուիլը անկարելի է և այդ մասին բնաւ ոյժ ալ պիտի չգործածուի։ Նախարարին այդ տեղեկագիրը շատ գէշ տպաւորութիւն մը առաջ բերած է Ճափոնի քաղաքական շրջանակներուն մէջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերեն դեկտ. 2)

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

ԳԱՂԹԱՅԻՆ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԵՐԼԻՆ, դեկտ. 1.— Երեսփոխան Պէպէլ այսօր Ռայխսթակին մէջ գաղթային վիճաբանութեան մասնակցելով, իր հրապարակ բանախօսութիւնը այնպիսի յաղթանակի տեսարաններ յառաջ բերաւ որ մաքսային վիճաբանութեանց ատենի տեսարանները կը յիշեցնէին։ Պէպէլ գաղթային գայթակղութեանց վրայ խօսելով, մանաւորապէս յիշեց Բունդքամէրի պարագան և յարեց թէ պէ՞տք է պատժել յանցաւորները։ Ասոր նման պայթեցմանց մէջ գործուած կարգ մը անգթութեանց մասին նոր յայտնութեանց վրայ խօսելով, Բեղէրի պարագան յիշեց և ինքն ալ նոր յայտնութիւն մը ըրաւ որ ամբողջ Խորհրդարանին մէջ մեծ խռովութիւն մը յառաջ բերաւ։ Ըսաւ թէ Բեղէրի դէմ բողոքող Հէլլուիկ, որ գնդապետ Խորհրդական է, վերջերս աշ-տեղեկագրող երեսփոխանի մը պատմած է թէ ինքը առաջուց աշխատել է, բայց պարտադրուած է հրաժարիլ, զի Տօքթ. Արէնտ, կոմս Արնիմ և ֆոն Քարտորֆ երեսփոխանները ձեռքի տակէ ազդեցութիւն բանեցուցած են իրեն դէմ։ «Այո՛, Տօքթ. Արէնտ, ինչպէս կը տեսնէք, գոչեց Պէպէլ, դուք ձեր երեսփոխանութեան պաշտօնին և դիրքին ազդեցութեամբ անլուր վճռած գործած էք։ Բեղէրի դէմ պաշտօնապէս և հրապարակաւ բողոքող պաշտօնատարին քաղաքացւոյ մը՝ Հէլլուիկ պարտադրուած է կորսնցնել իր պաշտօնը։ Այն ատենի արտաքին գործոց նախարար Պարոն ֆոն Ռիխթհօֆէնի վրայ ճնշում բանեցուցած են հրաժարեցնելու համար Հէլլուիկը։ Ասոր համար էր որ Պ. Արէնտ Ռայխսթակին մէջ միշտ կ'աշխատէր որ չլսուի Բեղէրի դէպքը։ Վերջապէս օր մը Պարոն Ռիխթհօֆէն իրեն քով կանչելով Հէլլուիկը ըսած է անոր.— «Բեղէրի խնդրոյն համար շատեր թշնամի ըրած էք ձեզի. շատ խիստ կ'երեւի գործածած էք։ Ուստի, կը խորհիմ ձեզի որ հրաժարագիրնիդ ներկայացնէք։ Ես կը խոստանամ ձեզ, ձեր հրաժարումէն ետք, քանի չի պաշտօն մը ձեռք բերել Բամբերգի Ընկերութեան մը մէջ։» (Մեծ իրարանցում ամբողջ ժողովարանին մէջ) Պ. Հէլլուիկ հրաժարեցաւ և ընկերութեան դարձէն 10,000 մարք թոշակ յատկացուեցաւ իրեն։»

Պէպէլ ապա խօսեցաւ ալ աւելի յուզեալ շարժումներով, և այնպիսի կրքոտ արտասանութեամբ, որ բովանդակ Խորհրդարանին մէջ ասկէ մեծ յուզում մը յառաջ եկաւ և Պէպէլի շուրջը գտնուող տեմօքրատ երեսփոխանները մեծ աղմուկով սկսան արհամարհանքի աղաղակներ ուղղել Արէնտ երեսփոխանին, և նախագահը մեծ դժուարութեամբ կրցաւ իր ձայնը լսելի ընել։

Դեր նախագահ կոմս Շդոլպերկ. «Բայց դուք չէք կրնար մեղադրել Ժողովին մէկ անդամը թէ իբրեւ երեսփոխան չարաչար գործածած է իր ազդեցութիւնը»։ (Բողոքի մեծ աղաղակներ տեմօքրատներէն բայց ճմարիտ է, ըրած է այդպէս)։ Մէկ քանի վայրկեանի բուռն վիճաբանութենէ մը ետք, դեր նախագահը երեսփոխանները երկիցս ի կարգ հրաւիրեց, և վերջապէս Պէպէլ շարունակելով, ըսաւ.— «Խօսքս ետ չեմ առներ։ «Ո՛չ թէ քրիստոնէութիւնը, մարդկութիւնը և քաղաքակրթութիւնն է որ կը պաշտպանուի, այլ շահը, բայց մենք քրիստոնեաներս չենք կրնար այսպիսի վիճակ մը պաշտպանել։»

Պէպէլ իր ճառն աւարտելէ ետք քիչ մը ատեն ևս մնաց բեմին վրայ։ Ամբողջ Խորհրդարանին մէջ մեծ յուզում կը տիրէր, եւ ժողովը ցրուելու երեւոյթն ունէր, բայց այդ միջոցին կոմս Պալեսդրեմ ձեռք առաւ նախագահութիւնը և տակաւ հանդարտեցաւ ժողովը։ Մէկ երկու երեսփոխաններէ ետք, արտաքին գործոց նախարար՝ ֆոն Չիրշքի տեղեկութիւն տուաւ թէ Բեղէրի «վայսերական քօմիսէր» տիտղոսը մնացած է անոր վրայ, բայց թոշակ չվճարուիր իրեն։

Վիճաբանութիւնը պիտի շարունակուի երկուշաբթի։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ՎԻԷՆՆԱ, 1 Դեկտ.— Աթէնքի մամուլը կը գրէ թէ Իտալիոյ Թագաւորն առաջիկայ գարուն Աթէնք պիտի երթայ ի փոխադարձ այցելութիւն Գէորգիոս Թագաւորին։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ, 1 դեկտ.— Բրուսիոյ պետական երկաթուղիներու համար 200 լօքօմօթիֆի յանձնարարութիւն մը եղաւ այսօր, որոնք պիտի յանձնուին առաջիկայ յուլիս 1էն մինչեւ սեպտեմբերի վերջը։ Այս երկաթուղիներուն համար 250 միլիոն մարքի արժէքով յանձնարարուած նոր վակոններ և իրեղէններէ զատ, 150 միլիոն մարքի նոր յանձնարարութիւն մը ևս պիտի ըլլայ։

ԱՒՍՏՐԻԱ - ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

ԲԷՇԹ, դեկտ. 1.— Վաղը մեծ հանդիսաւորութեամբ պիտի բացուի կոմս Անտրաշիի արձանը։ Արձանը կանգնուած է այնպիսի հրապարակի մը վրայ, որ առապագային Բէշթայի ամէնէն փառաւոր հրապարակներէն մէկը պիտի ըլլայ։ Կոմս Անտրաշիի արձանը կառուցուած է Երեսփոխանական Ժողովի գլխաւոր մուտքին առջեւ, ի նշան երախտագիտութեան առ նոր Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մատուցած մեծամեծ ծառայութեանց։ Հանգուցեալ արտաքին գործոց նախարարին վախճանելէն անմիջապէս ետքը ամէն կողմէ փափաք յայտնուեցաւ ընդհանուր հանգանակութեամբ մեծ դիւանագէտին ի պատիւ յուշարձան մը կանգնել։ Սակայն Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութիւնը գնահատելով կոմս Անտրաշիի ծառայութիւնները, ինք ստանձնեց յուշարձանի համար պէտք եղած բոլոր ծախքերը։ 1890 թուականին Անտրաշիի համար յուշարձան կանգնելու համար քուէարկուեցաւ հետեւեալ օրինագիծը. «Կոմս Ցուլիոս Անտրաշիին արձան մը պիտի կանգնուի պետական ծախքով առ նոր Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մատուցած ծառայութեանց համար։ Այս օրինագիծը նախարարութիւնը պիտի գործադրէ»։ Անտրաշիի յուշարձանը պատրաստած է հունգարացի արձանագործներէն ամէնէն տաղանդաւորը՝ Կէօրկ Զալա, որ համաձայն ծրագրով փառայեղ յուշարձան մը շինած է իրմէ հայրենակցին։ Զալա յուշարձանին մէջ կը ներկայացնէ զԱնտրաշի իբր նախարարական պաշտօնական հանդիսական համազգեստով և զինազինութեամբ կեցուածքի զարմանալի բնականութեամբ։ Անտրաշիի արձանին շուրջը պորտղուող այլ պատկերներ կը ներկայացնեն անոր դիւանագիտական գործունէութեան ամէնէն մեծ յաջողութիւնները։ Քանի մը օրէ ի վեր մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին բացման հանդէսին համար։ Ֆրանց Յոզէֆ կայսեր համար փառաւոր տաղաւար մը շինուեցաւ Անտրաշիի արձանին հանդէպ։ Ի պատիւ հանգուցեալ կոմսին շատ մը զօրանոցներ և վայրեր անոր անուամբ կը կոչուին։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ Նոյեմբեր 20/3 Դեկտեմբեր

Օսմ. Թօնս. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	102 16
Ամէնէն բարձր գին	»	102 28
Ամէնէն վար գին	»	102 14
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	148 5/8
Ամէնէն բարձր գին	»	148 3/4
Ամէնէն վար գին	»	148 —
Թրամվայ	»	58 —

ԲԱՑՈՒՄ Նոյեմբեր 21/4 Դեկտեմբեր

Օսմ. Թօնս. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	102 16
» » » ժամը 7ին	»	102 18
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	148 50
» » ժամը 7ին	»	148 50
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա.	»	334 —
» » » Բ.	»	263 75
Թարաֆ Կ. Պոլսոյ	»	451 —
Անատ. Երկթ. Պարտք. Ա. սերի	»	516 —
» » Բ. սերի	»	514 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ո.	17 92 1/2
Շիրքէթի Խայրիէ	»	41 50
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	5 02 1/3
Օսմ. Ապաչ. Ընկ.	»	4 67
Օսմ. Ծխախոտ		19 27
Թրամվէյի բաժնեթուղթ		10 95
» ժուիսանս		6 10
» պարտաթուղթ		495 —
Թրոմվայ	Ֆր.	57 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		310 —
Պալիա Քարա Այտըն		689 —
Միտիլլի պանքա	Օ. Ո.	6 —
Սալօնիքի պանքա		175 —
Մերսին Ատանա պրտղթ.	Ա. Ո.	17 25
Քարասու տուռնձնաշնորհեալ		117 —
» սովորական		110 —
» 5 պարտաթուղթ		90 —
Թարաֆ Իզմիրի		596 —
Փոխառ. Հելլենական 5 %		— —
Հելլենական պարգեւաւոր թուղթ		437 —
» » »	Օ. Ո.	4 05

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	1 90
» » 8 »		5 75
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	1 —

Փոխ. հրապարակ Օսմ. Պանքայի

	Գնում	Վաճառում
Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.	109 3/4	111 12
» չէք »	109 32 1/2	110 —
Բարիզ 3 ամիս Ֆր.	22 95 3/4	— —
» չէք »	22 87 1/2	22 83 3/4
Պերլին մարք	18 69	18 60
Վիեննա քուրօն ֆիօրին	21 93	21 80

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	ղրշ.	109 38
Ֆրանսական »	»	87 08
Գերմանական 20 մարք	»	106 10
Բօլ Էմփերիալ	»	90 20
Մէճիտի տպագրութիւն	»	107 28
Արծաթ մանրուք	»	104 —
Մէթալիք	»	100 20
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8 67

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 Դեկտեմբեր

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ո.	93 87
) գոց.	»	93 75
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	16 87
Էժիբսիէն միացեալ	»	— —
Անգլիական քոնսոլիտէ	»	86 81
Հելլենական 5 % 1881	»	53 —
» Մոնօփոլ	»	— —
Թուրքիական փոխառ. 1892	»	101 50
Թրամվայ	»	— —
Ռանտ Մայնս	»	5 75
Ռուսական 4% 1888—1889	»	77 75
Ճափոնական 4 %	»	— —
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	25 47
Դրամազեղչ	»	6 —

ԲԱՐԻԶ, 3 Դեկտեմբեր

Միացեալ Օսմ. պրտղթ.) բաց.	Ա. Ո.	94 30
) գոց.	»	94 15
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	149 75
Թրամվայ	»	59 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	675 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	455 —
Պալիա Քարա Այտըն	»	689 —
Օսմ. մաքսատուն	»	— —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	95 97
Քրէտի Լիոնէ	»	1203 —
Ռուսական 5 %	»	86 90
Իտալական Ռանթ	»	103 35
Սպանիական արտաքին	»	94 95
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 235
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի	»	3 —

ՊԵՐԼԻՆ, 3 Դեկտեմբեր

Օսմ. միացեալ		94 50
Ռուսական 4 % 1902	մարք	— —
Ռումէլի երկաթուղի	»	145 70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամսուան	»	20 210
Դրամազեղչ	»	— —

ՎԻԷՆՆԱ, 3 Դեկտեմբեր

Ռումէլի երկաթուղի	քուրօն	163 50
Վինըր Պանք Ֆերայն	»	561 25
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	95 47
» Լոնտոնի վրայ	»	240 80
Ռուսական 5 % 1906	»	85 05
Օսմ. Ռէժի	»	— —
Դրամազեղչ	»	— —

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՑՈՐԵՆ		Փարա
Առաջին ճերմակ օխան		35 -36
Երկրորդ » »		33 1/2-34
Խառն	»	32 -32 1/2
Զավապըը	»	30 -31
Կարծր առաջին	»	37 1/2-38
» միջին	»	34 -36

Այսօր 5 վակօն Անատօլիի ցորեն ժամանեց.

ԱԼԻՒՐ		Ղրշ.
Տեղական գերմա Ա. Պարկ		67 -68
» » Բ.	»	65 -

ԹԵՓ

Օխան 16-17 1/2 փարա

ԳԱՐԻ

Պէօսթէնճէ	քիլէն	12 1/2-13
Ռումէլի		12 -12 1/2

ՑՈՐԵՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

21 Նոյեմբեր

Նիւ-Եորք	պատրաստ		79.3.8
»	մարտի համար		.
» 1907	մայիսի	»	84.1.2
»	հոկտ.ի	»	79.8.8
»	դեկտ.ի	»	81.1.2
Լիվրփուլ	պատրաստ		7.
»	յուլիսի	»	.
»	դեկտ.ի	»	6.4.1.2
»	մայիսի	»	6.5.
Չիգագօ	պատրաստ		.
»	հոկտ.ի	»	71.1.2
»	դեկտ.ի	»	73.7.8
Մարսիլիա	պատրաստ		18.

ՏՕՔԹ. Գ. ՋԱՐՋԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԷՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԱԿԱՆՋԻ, ՔԻԹԻ, ԿՈԿՈՐԴԻ ԵՒ ԲԵՐՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Որ երկեմն իբր օգնական բժիշկ պաշտօնավարած է Փարիզի կառավարական հիւանդանոցներուն մէջ, այժմ Կ. Պոլիս վերադարձած ըլլալով, կը բնակի Բերա, Թագսիմ, Ըթըր փողոց թիւ 6 (Գաղղիական հիւանդանոցին ետեւը), և հիւանդ կ'ընդունի բաց ի երկուշաբթիէն ամէն օր կէս օրէ վերջը։

Շաբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ։

4—40

ԻՆՉ ՈՐ ԱԼ ԵՂԱԾ ԸԼԼԱՔ
ԱՆՊԱՏՃԱՌ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՔ
ՋՈՐԵՔԼԵԶՈՒԵԱՆ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅԵՐԷՆ-ԳԱՂԻԵՐԷՆ-ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ-ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ
Զ. Տ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Գնահատուած ծանօթ լեզուագէտներէ

Կ'ուզէ՞ք քիչ ժամանակի մէջ վերոյիշեալ լեզուները սահուն կերպով խօսելու։

Կ'ուզէ՞ք անսխալ թղթակցիլ նոյն լեզուներով.

Կ'ուզէ՞ք որ Եւրոպայի ճամբորդ մը երբ ներկայանայ՝ չշուարիք և ինքն ալ զարմանայ թէ ի՛նչպէս լաւ կը խօսիք իր լեզուն։

Կ'ուզէ՞ք որ վարժարանին մէջ և զաւակը ըսեն թէ որքան լաւ կը խօսիք օտար լեզուներ։

Կ'ուզէ՞ք որ դուք Ձեր գիտցած լեզուներովը պարծենաք և ծնողքներ ալ ձեզմով և մանաւանդ կ'ուզէ՞ք որ դրամ չահիք։

Պէտք է գործածել մանաւանդ «Զօրէքլեզուեան»,
որ, իրէ, սահմանին ատած չէ, այսօր իսկ
պէտք է 1 ժամ մը առնել։

Զօրեքլեզուեանն կը պարունակէ 3 մասեր.
Մասն Ա. Բառագիտութիւն։
» Բ. Խօսակցութիւններ, այցելութեան, գնման, վաճառման ժամանակ, ճամբորդութեան մէջ, այլ և այլ արհեստաւորաց հետ են. են.
» Գ. Նամակներ առեւտրական, հրաւիրագրեր և վաճառականական թղթակցութիւններ։

Այս տարի ՆՈՒԷՐԻ ՀԱՄԱՐ միմիայն Զօրեքլեզուեանը կը բաւէ։ Կը ծախուի, Պոլսոյ կողմ բոլոր գրավաճառաց քով, Ղալաթիա Քօմիւրճի Խանի տակ Նախկին Վրոյրի թղթավաճառանոցը, Բերայի Վայսի քով, Պօն-Մարշէն, և Սըլանիտոսի քովի լրագրովաճառին քով։

ԻՋ 320, Թիւ 12 Դահեկան (ընտիր անգլիական լաթակազմ)։ 2—15

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ
ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԵՐԱՅՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն քուրոն,
ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 36 միլիոն
քուրոնի չափ։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են։ Ցիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆերայն այսօր հարիւրին 3 1/2 տոկոս կը վճարէ 100 ոսկիէն վար գումարներու համար իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով

3 օր 100- 150 ոսկի գումարի համար
6 » 151- 200 » » »
10 » 201- 500 » » »
15 » 501-1000 » » »
30 » 1001 և անկէ վեր » »

Վինըր Պանք-Ֆերայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տոկոսին պարունակած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆերայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ ալ կը յանձնէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։

Խնայողական Սնտուկէն զատ։ Վինըր Պանք-Ֆերայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ամսոյս 13/26ի չորեքշաբթի օրուընէ սկսեալ, Օսմ. Կայս. Պանքան իր Ղալաթիոյ կեդրոնին մէջ մէճիտիէ առուած տոկոսաբաժանումներու փոխանակութիւնը պիտի կատարէ 1000 ղրշ.ի եւ աւելի գումարներու համար միայն։ Հազար ղրշ.է պակաս եղող ո եւ է գումար պէտք է ներկայացնել Պոլսոյ կողմը՝ Թարաքճըլար, մասնաւորապէս բացուած թիւ 15 գրասենեակը։

Կ. ՊՈԼԻՍ 25 Սեպտ. 1906

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— 1323 զիլհիճճէ 25ի Օրէնքը, 5 փարանոց դրոշմաթուղթի (Յօդ. 9 թիւ 93) կ'ենթարկէ «այն ծանուցումները, որոնք խաւաքարտի վրայ պատրաստուած են մասնաւորներու կողմէ, և դրուած, կախուած եւ կամ այլապէս ցուցադրուած են հանրային վայրերու մէջ։ Հետեւաբար՝ երկու փարանոց դրոշմաթուղթ կրող ծանուցումի օրինակները, որ տակաւին չէ գործածուած, պարտին ենթարկուիլ օրէնքին սահմանած յաւելուածական տուրքին. զանցառուները տուգանքի պիտի դատապարտուին։ Այն ծանուցումները, որոնք 1310 Ռամազանի օրէնքին համաձայն պատրաստուած են և 2 փարանոց փուլ կը կրեն, 3 փարայի յաւելուածական տուրքին ենթակայ չպիտի ըլլան, եթէ երբեք ծանուցումի տէրերը մինչեւ դեկտեմբեր 15 (Ն. Տ.) հանր. Պարտքի վարչութեան ներկայացնեն նմուշ մը իրենց ծանուցմէն, յայտարարութեամբ մը միասին, ուր յայտնուած պէտք է ըլլայ ծանուցումի օրինակներուն թիւը։ Այդ պայմանաժամը անցնելէ յետոյ, ամէն այն ծանուցումները, որոնց վրայ չէ կատարուած յիշեալ ձեւակերպութիւնը՝ ջնջուած պիտի համարուին։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

30/12 դեկտ. 1906 (1322) 9—15

⁂

Ազդ.— Հանրային Պարտքի Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սուլլա)Պարլա դիւղախումբին մէջ, Էկէրտիր գաւառակ, Գօնիա) լճին ձկնորսութեան տուրքը, որ ասկէ առաջ երեք տարուան համար վարձու տրուած էր 21,350 ղրուշի, նորէն աճուրդի դրուած է 3 տարուան համար, սկսեալ 1322 սեպտ. 1էն. մինչեւ 1325 օգոստ.ի վերջը։ Անոնք որ կ'ուզեն Պոլսոյ մէջ մասնակցիլ այդ աճուրդին կամ կը փափաքին տեղեկութիւն ստանալ աճուրդի պայմաններուն վրայ, կրնան ներկայանալ հանր. Պարտքի Վարչութեան Ընդհանուր Տնօրէնութեան, հարկ եղած երաշխաւորութիւնները տալով։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

18/31 հոկտ. 1906 (1322)

ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
ԱՌԺԱՄԵԱՅ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉԸ

20 ղրուշ փոխան 60 ղրուշի

Սուրբ երկիր, նկարագր. Ս. Երուսաղէմի, պատկերազարդ, Տ. Եպիսկ. Պալեան, գին 6 ղրուշ.— Կամելիազարդ Տիկին, Ա. Տիւմա, թրգմ. Պետրոս Ատրունի, 8 ղրուշ.— Փիլիսոփային աշակերտը, Բօլ Պուրժէ, թարգմ. Օ. Չիֆթէ Սարաֆ, 6 ղրուշ.— Պատմութիւն պաշտաման հին եւ նոր ազգաց՝ Խ. Ե. Մխիթարեան, 6 ղրշ.— Յիշատակաց ծաղիկներ, փունջ առաջին, Ռուբէն Որբերեան, 6 ղրշ.— Մանուշակներ՝ ոտանաւոր՝ Պօղոս Եուսուֆեան, 5 ղրշ.— Ամուսնական առողջաբանութիւն՝ Տր. Բլէման, թրգմ. Սիւակ 5 ղրշ.— Լուծեալ սէր, գրեց Բենիամին Եղիազարեան, 4 ղրշ.— Բառարան Թուրքերէնէ հայ. յօրինեց Ս. Մ. Գասպեան, 5 ղրշ.— Կոկոններ՝ ոտանաւոր՝ գրեց Ե. Տ. Եղիազարեան 5 ղչ. Տիկին Ռօժ Լէտուառ Ռօտ, թարգմ. Զարմայր Զուլկէս ղչ.— Ազատ նշոյլներ, արձակ և ոտանաւոր, գրեց Բ. Խապէշեր Զուլկէս ղրշ.— Պատմ., իմաստ., վիպական. բանաստեղծական, գիտական, առողջաբանական եւն., վերոգրեալ 12 հատոր գիրքերը, որոնք իրենց այլազան պարունակութեամբ ամէն հասակի եւ սեռի ընթերցման արժանի են, անհաւատալի գնով մը մի միայն 20 ղրուշ վճարելով կրնան ստանալ Աշճեան գրատունէն, Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար Եօգուշը, թիւ 29. գաւառաց համար բօստի ծախք 7 ղրուշ աւելի։

Հասցէ՝

Տէրսաատէթտէ, Զաքմաքճըլար Եօքուշընտա, նումէրօ 29, Աշճեան քիթիւպխանէսինէ։ 7—10

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրախմի
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը, Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէօն, Բաթրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխն և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուզուած ատենը ետ առնելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ և զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խորշեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, սա տոկոսները վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ	3%
Վեց ամսուան համար	3½%
Մէկ » »	4 —
Երկու » և աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն 25 ղրուշ ոսկեդրամ։ 2—50

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒՍՏ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Դկտ. 4ին, Անատօլի, Մարսիլիայէն
Դկտ. 7ին, Ուէտ Սէպու, Պաթումէն
Դկտ. 11ին, Մինկրէլի, Մարսիլիայէն
Դկտ. 14ին, Սիրքասսի, Անատ. եղերքէն
Դկտ. 17ին, Անատօլի, Պաթումէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Դկտ. 4ին, Իմէրէթի, Ռումանիա եւ Մարսիլիա։
Դկտ. 5ին, Անատօլի, Տրապիզոն և Պաթում։
Դկտ. 7ին, Ուէտ Սէպու, Մարսիլիա։
Դկտ. 12ին, Մինկրէլի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Դկտ. 14ին, Սիրքասսի, Մարսիլիա
Դկտ. 18ին, Անատօլի, Ռումանիա եւ Մարսիլիա։

Ճամբորդութիւնը Կ. Պոլսէն Բարիզ 6 օր կը տեւէ։

Ա կարգ Բարիզի համար 200 Ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։

15 12—50 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՊԵԱՆ

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատւոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բէրա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Ղալաթա Սէրայի դիմաց։
Ղալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ թիւ 2։
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար) Զարշը Պօյը, թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բէրա, Մեծ փողոց, թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։ 16 20—50

ՌՕՍԻԱ
COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	1 666 666 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	154 666,666 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	400,728 000 »
1904 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	65 224 946 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վօյվօտա Ղալաթիա,
Պոլսոյ գործակալութեան, Տիլսիզզատէ խան, Աշըր Էֆէնտի ճատտէսի, թիւ 26։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 11 29—50

Cie ... RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւններ

Նոյեմբեր
Դշ 21/4 Սեվաստաբոլ ժամը 10ին առտուն, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։
Եշ 23/6 Օտեսա ժամը 10ին առտուն։
Շբ. 25/8 Մեթելին, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առտուն։
Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։ 39—52

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուիթոլ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՈՍ ԸՆԿ.
36—50 31 Ճէմս Մորիտ, Լիվրբուլ

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերթ
Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկը
Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Իսմայիլիա շոգենաւը նաւապետ Անտէրլինչ երկուշաբթի, 3 դեկտմ 1906 (Ռ. Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 4ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ երեքշաբթի 4 դեկտմ 1906 (Ռ. Ե.) կէսօրէ ետքը, ժամ երեքին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միտիլլի, Իզմիր և Պիրէոն։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սէտի	Նայլօգրիս
Մինիա	Էմէյսիս
Րաֆսիս	Փա. գիրիս
Քէյպր	Մօէրիս
Նաւպօն	Ֆայեթ
Նաւարին	Ֆարօս
	Քիպս

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգըստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թիւով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին։ Ուղեւորին Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
Երեք ամիսը երկու անգամ եր ջուրին
Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Լուքանիա	12952	Սլավոնիա	10605
Քամբանիա	12950	Սիլվանիա	5598
Քարմանիա	20000	Ուլթոնիա	10402
Քարօնիա	20000	Պրէսիա	3500
Ումպրիա	8127	Վէրիա	3228
Էթրուրիա	811	Պավիա	2950
Լուզիթանիա	32500	Սիրիա	2 50
Մորէթանիա	32500	Սիբրիա	2935
Սաքսոնիա	14280	Սարակոսա	2200
Իվէրնիա	14058	Ալէբբօ	2 50
Քարբաթիա	13603	Շէրպուրկ	1620
Բանօնիա	9851		

Դիմել առ ՎԱԼԹԸՌ ՍԻԿԸՐ և ԸՆԿ.
Մէյմանէթլի խան. թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց
29—50

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ,
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս 2|14 եւ 320 Սաֆէր 20 ֆուռմէնի ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըր խան, Հէզա էն փողոց, թիւ 14, Բօօրէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պանչէ Գաբու, Թրամուէյի ճամբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ։
Պոլիս, Մ. Մ. Ի. Սատօք եւ Ռօսիդի, Շէյխ Իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու թիւ 10։
Պոլիս, Ապտի պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց։
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պանչէ Գաբու, Իզմիր փողոց։
Պոլիս, Իհսան պէյ, Իզզէթ փաշա խան։
Դատըգիւղ. Քեամիլ էֆ., չուկայի հրապարակ։
Դատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճատտէսի։
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Էրէնգիւղ, Թէօյոկօս Եօանիտէս, նաւակատան մօտ։
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Բէնաբիք, Բ. Սոմմարիբա։
Մեծ Կղզի, Ըէսուլ էֆ.։
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիտէս, կայարանի հրապարակ։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ 15—50

ՈՍԿԵՐԻՉ ԳՈՒԻՍԹՕՖԼ
ՍԵՂԱՆԻ ՍՊԱՍՆԵՐ

ԳՈՐԾ՝ ԲԱՆ, ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
56, Ռիւ տը Պօնտի
Ամբողջական [illegible]

ՊԱՀԱՆՋԵԼ
ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՄԱԿԱՆԸ
Եւ Գոյն- Բոֆլ [illegible]

[illegible]

4—8

[illegible] վաճառուի Կ. ՊՈԼԻՍ. գլխաւոր վաճառատանց մէջ, ԻԶՄԻՐ՝ Ս. Ժօժիւռ.
Ռիւ Զրանք ՍԵԼԱՆԻԿ՝ Գլխաւոր վաճառատանց մէջ ՊԷՅՐՈՒԹ՝ Մէյիր և Մաստ[illegible]

ԱԶԴՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք առանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք Եանոսի նման պզուեցուցիչ ջուրերուն դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են, և փութացէք գնել

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բասդէօռեան գրութեամբ զտուած յստակ ջուր մըն է և դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ ուրիշ լուծողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Աւուռն անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ տաքը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու համար։ Ընդգութիւն, գլխուցաւ եւ ստամոքսի խանգարում ունեցողներ մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կ'ազատին պնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։ 28 36

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուններու մէջ։ 3

ՅԱՄԱՔԱՅԻՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՊԱՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ
VICTORIA DE BERLIN

Ունի օժիտի, թոշակի ճիւղեր

Ապահովագրեալ գումար 1904ին Ֆր. 1,491,279
Պահեստի դրամ 1904ին » 605,718,000

Հաստատուած 1853 սեպտ. 20ին առ քայական հրովարտակով եւ ուղղակի հսկողութեան նսկողութեան ներ. ներ։

ԸՆԿ. ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ
Օսմ. Կայս. Պանքա
եւ Քրէտի Լիոնէ

Վարիչ գործակալութեան
ԱՐԱՄ ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Լիազօր Ընդհ. Ներկայացուցիչ
ՑՕՍԿՈԼՕ ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ.
Կալաթա Արապեան խան

35 50

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաֆֆօ	1119
Ալէքթ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3721	Միքատօ	3557	Տիբիս	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1 57	Սիլվիա	119
Աթիսոքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէց	595	Մոնդէպէլլօ		Սցէրա	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Մուցիլլօ	3119	Թասոս	1323
Պորտինօ	1264	Էպքօ	3464	Իտասօ	5 40	Նէքօ	1 33	Թ. Ուիլսըն	1546
Պուֆֆալօ	4481	Էլաքատօ	1520	Ճինօ	1080	Օտիս	4100	Թոքիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էցաքօ	841	Քլէսօ	1053	Էնթացիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիբսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլրինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գաբէօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քոմօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէքանթօ	2272	Րիալթօ	2329	Վքլթուցն.	239
Սոսէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվորնօ	1843	Րինալտօ	1553	Նէտա	1350
Գոլորատօ	4235	Կիկանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Րոլլօ	1613	Զէցս	1200
Գոնկօ	2905	Կոզօ	1011	Մալմօ	724	Րոճէս	1789	Թորօ	
Գորսօ	895	Կրսանօ	1695	Մարէնկօ	1 73	Րոզացիս	136	Մայոն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Միfusо շոգենաւը, Նաւապետ Թորբ։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Տայսօ շոգենաւը, դեկտ. 4ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՃՕՍ
Թիւ 22-24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 12—50

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (16)

ԼԻԱՆ-ՆԷՐՕՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԱԴԱՄԱՆԴԻ ՀԵՏԱՔՕՏԻՉԸ

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԺԱՆՆԿԱԳՈՐԾՈՒՀԻՆ

Ժաննը, ժանեակներուն վրայ հակած, պատուհանին մօտ կ'աշխատէր, բայց բժիշկին ներս մտած ատեն իր դէմքին վըրայ առաջ եկած կարմրութիւնը ցոյց կու տար թէ ո՛չ միայն բժիշկին աչքէն զարկած էր իր գեղեցկութիւնը, այլ և ինք անտարբեր աչքով չէր դիտեր բժիշկին բարեացակամ ու փափկանկատ վարմունքը։

Ամառը, Իվօնի հիւանդութիւնը մերթ աղէկի և մերթ գէշի դարձաւ, բայց ցուրտերը սկսելուն պէս՝ հիւանդին վիճակը ծանրացաւ։

Ժորժ Լըպրէ տեսնելով որ ախտը հսկայաքայլ կը յառաջդիմէր, չուզած էր թէ ինչպէս մօրը ծանրակշիռ վիճակը իմացնէր աղջկան՝ զոր սիրելի Ժաննը կը կոչէր սրտին մէջ։

Ուստի լաւագոյն համարեց դռնապանուհիին դիմել։ Մայր Միշէլ խոստացաւ դեռատի ժանեկագործուհիին իմացնել մօրը մօտալուտ վախճանը, կարելի եղած մեղմացումները ի գործ դնելով։

Ազնիւ կինը այնքան յուզուած էր որ մոռցաւ իր կանխաւ պատրաստած բոլոր գեղեցիկ պարբերութիւնները։ Երբ Ժաննը իր խցիկին մէջ տեսաւ, որ իր քաղցր ձայնով կը հարցնէր. «Ինծի հետ կ'ուզէք խօսիլ», սկսաւ ուրիշ բան չկրցաւ ընել, եթէ ոչ իր լայն կուրծքին վրայ սեղմել դեռատի աղջիկը և խանդաղատանքով ողջագուրել։

—Սրտացէք, Ժաննի, սրտացէք։ Մինակ չպիտի մնաք. մայր Միշէլ ձեր քով պիտի գտնուի, ինչպէս նաև այն պատուական բժիշկը՝ որ ճշմարիտ գորով մը կը տածէ ձեր նկատմամբ։

Ու Իվօն հոգին աւանդեց մէկէն ի մէկ, ինչպէս կանխատեսած էր բժիշկը։

Մահուան հանդարտիկ քունին մէջ թաղուելէ առաջ, Իվօն ընդոստ զարթնում մը ունեցաւ։ Արցունքի երկու խոշոր կաթիլներ ինկան աչքերէն։ Իր հիւանդագին քնէութենէն սթափեցաւ պահ մը, և իմացականութեան նշոյլ մը փայլեցաւ աչքերուն մէջ, իր յետին մտածումը աղջկան նուիրելով։

Ի՞նչ պիտի ըլլար խեղճ աղջիկը։

Խորունկ վիշտ մը նկարուած էր հոգեվարք կնոջ այլայլած դիմագծերուն վրայ. Ժորժ Լըպրէ մօտեցաւ օրհասականին և սրտապատառ շարժուձեւով մը երկարեց ձեռքը.

—Հանգստացէ՛ք, խեղճ կին, ըսաւ բժիշկը, ես չպիտի լքեմ ձեր աղջիկը և յարգալից ու անձնուէր եղբօր մը պէս պիտի հսկեմ անոր վրայ։

Կարծես թէ տառապանք կինը այդ կաղկանդիչ խօսքին կը սպասէր՝ իր հոգին աւանդելու համար իր սիրասուն Ժաննի թեւերուն մէջ, որուն ականջին ի վար մրմնջեց սա խօսքը, իբր ամփոփումը իրենց երբեմնի խօսակցութիւններուն.

—Կը ներեմ անոր, դուն ալ ներէ՛։

Ու Ժաննն ալ ներած էր։

Ուստի Ժաննը առանց ո և է մեղադրանքի ընդունած էր իր հայրը, երբ Ֆրանսա դարձին, իր բնակարանը ներկայացած էր, ուր նորատի աղջիկը կ'աշխատէր, հին ժանեակներ նորոգելով, իր երկու պաշտպաններու հսկողութեան տակ։

Ժիւլ Օքլէր առաջ բերելով այն վտանգները, որոնց պիտի ենթարկուէր, եթէ իր ինքնութիւնը ճանչցուէր, քիչ անգամ կ'այցելէր իր աղջկան։ Կարգ մը դրօշներ միայն կը գործածէր՝ երբ գեղջուկ մը ըլլալու հարկին մէջ գտնուէր։

Ժաննը, որ լայնօրէն կը ճարէր իր ապրուստը, շատ դժուար պիտի մնար՝ եթէ երբեք իր քով մնալէր ան։ Միշտ սա վախը ունէր թէ նոր ոճիր մը կը գործէ։

Բանիցս ուզած էր հարցափորձել հայրը, բայց իմանալիք ճշմարտութիւնը սարսափ կը պատճառէր իրեն և թոյլ չէր տար ո և է հարցում ընելու այդ մասին։

Գալով Ժորժ Լըպրէի, շատ անձնուէր, հաճոյակատար և յարգալից բարեկամ մըն էր Ժաննի։

Դեռատի ժանեկագործուհիին համեստ խցիկը լուսաւորուած էր այն զուտ սիրային վէպով, զոր Ժաննը չէր փորձեր թղթատել։ Միթէ ներելի՞ էր իրեն ջերմիկ զգացումներ տածել այդ ուղղամիտ և բարի երիտասարդին նկատմամբ, ինք որ կեղծարարի մը ու թիապարտի մը աղջիկն էր...

Ոչ, իր սիրտը պէտք է փակուած մնար սիրոյ հանդէպ։ Չէր կրնար պարկեշտ երիտասարդի մը հետ ամուսնանալու երազով օրօրուիլ։

Ուստի կը ջանար իր զգացումները խեղդել և անտարբեր ընթացք մը բռնել, երբ առանձին մնար Ժորժի հետ, զսպելով սրտին զգացումները, որոնք կը կեդրոնանային իր պաշտած բժիշկին վրայ։

Այսպէս էր այն անբիծ աղջիկը, որուն բնակարանը ներկայացած էր մղամուրճ ծախող ալան, Ժիւլ Օքլէրի կողմէ, մեր ընթերցողներուն ծանօթ՝ իր Ճուլիօ անունով։

Ժաննի խցիկին մէջ պիտի գտնենք Ճուլիօն, մինչդեռ անկողնին վրայ փռուած Իվօնի պէս, ուր մնացած էր խեղճ կինը, ներելով իր ամուսնոյն։ Դարձեալ այդ սենեակին մէջ հանդիսատես պիտի ըլլանք Ճուլիոյի յետամնաց զղջումին և յուսահատութեան, իր աղջկան բերնէն իմանալով իր խոլ ընթացքին պատճառած բովանդակ չարիքը։

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

Այդ առտու Ժաննը կանուխ դուրս ելած, ուրախ սրտով կը դառնար, մէկ ձեռքով բռնած խոշոր փունջ մը, իսկ միւսով՝ խաւաքարտ մը։

Թեթեւօրէն վեր ելաւ այն տասներկու աստիճան սանդուխէն, որ դռնապանուհիին խցիկը կ'առաջնորդէր, բակին խորը հաստատուած։ Դուռը բանալով, Ժաննը գոչեց.

—Մայր Միշէլ, անուանդ կը շնորհաւորեմ։

—Այո՛, Սէնթ-Բլէմանթէնի տօնն է այսօր։ Ա՜հ, ինչ ազնուութիւն իր պառաւ դռնապանուհիին վրայ խորհիլ։

— Ատկէ աւելի բնական բան չկայ, ըսաւ Ժաննը։ Կը կարծէ՞ք որ կրնամ մոռնալ ինծի և խեղճ մօրս նկատմամբ ըրած ձեր բարութիւնները։ Առանց ձեզի ինչ պիտի ըլլար իմ մենաւոր ու տխուր վիճակս։

— Այդ բաներուն վրայ չխօսինք. միայն թէ խոստացէք որ այս իրիկուն պիտի մասնակցիք մայր Միշէլի ճաշին։ Սեղանը պիտի պատրաստեմ խցիկին յետսակողմը. ձեզի համար այնպիսի կերակուր մը պիտի պատրաստեմ որ շատ պիտի հաւնիք։

Ժաննը առանց դժուարութեան ընդունեց ազնիւ դռնապանուհիին հրաւէրը։ Չէր ուզեր վիրաւորել զանի և ոչ ալ հպարտութիւն ցոյց տալ։

— Ա՜հ, կը մոռնայի ձեզի ըսելու որ նամակ մը ունիք, օրիորդ Ժաննի։ Ահաւասիկ այդ նամակը։

Նորատի աղջիկը շատ նամակ չէր ստանար։ Երբեմն յաճախորդուհիներ երկտող մը կը ղրկէին, իրենց մօտ հրաւիրելու համար զինքը։

Սակայն Ժաննը երբեմն կը ստանար փայլուն և բուրումնաւէտ թուղթի վրայ գրուած նամակ մը, որ ուրախութիւն կը պատճառէր։

Այդ նամակները կը գրէր Լէօնօր տը Վիլլանով, միակ բարեկամուհին որ իր ճշմարիտ անունը գիտէր։

(Շարունակելի)